

Самур

№ 11 (164) 2004-йисан 24-ноябрь

1992-йисан январдилай акъатзава

ЦИЙИВИЛЕР

МАДИ ВИЛИК ФИДА

И йикъара Азербайжандинни Туьркиядин бизнесдин мярекатдал Азербайжандин президент Илгъам Алиева лагъайвал, эхиримжи йисара чи республикади экономикадин рекъай гзаф агалкьунар къазанмишнава ва мадин къазанмишда. Вад йисан къене уьлкведа 600 агъзур къван кIвалахдин чкъар ачух хъана кIанзава. Эхиримжи са йисуз ихътин 110 агъзур кIвалахдин чкъар арадиз гъанва. Абурукай 70 агъзур даим, 30 агъзур вахтуналди кIвалахдай чкъар я.

Эхиримжи йисара къенепатан ва къенепатан инвесторри чи уьлкведиз 20 миллиард доллар къван пул ахъайнава. Тек са цIинин йисуз республикади 3 миллиард доллар ихътин пулунид такъатар къачуна. Икъван гагъди 150 миллиард манатдилай виниз кредит къачунавай сагъибкарривай къвери йисарани герек тир къван кредит къачуз жеда.

МУМК ГУЗ АЛАХЗАВА

Европадин Комиссияди ара датIана чи республикади экономикадин рекъай куьмекар гузва. ЕК-дин Азербайжанда авай хуси векилди хабар гайивал, виликай къезвай къве йисан къене и тешкилатди чи республикада 30 цIийи проект къилиз акъудун патал 60 миллион евро серфда. Гаьр йисуз 15 проект кардик кутан фикирда къунава.

ЕК-дин векил А.Девриса цIийи проектрин арада кесибвал тIимиларун ва агъалийрин дуланажагъ хъсанарун патал туькIуьрнавай проектди къилди чка къазвайди малумарнава. А.Деврисан фикирдалди, уьлкведи къвердавай къенепатан куьмекар умудлу тахъана, вичин къенепатан мумкинвилерин гъисабдай экономика вилик тухудавай рекъер жагъурна кIанзава.

ПАГЪЛИВАН АЛАХЛАР

Алай йисан ноябрдин вацра Бакуда военнийрин арада дзюдодин рекъай дуьньядин 30-чемпионат къиле фена. Ина 22 уьлкведин - Азербайжандин, Урусатдин, Китайдин, Туьркиядин, Кореядин, Польшадин, Бразилиядин ва маса уьлквейрин 300 къван пагъливанди акъажунар къиле тухвана.

Азербайжандин пагъливанар и акъажунра иллаки тафаватлу хъана. Эльхан Режеблидин, Мегъман Азизован, Нуьреддин Селимован, Первана Агъажановандин агалкьунри чемпионатдин иштиракчиьр гъейранарна. Санлай Азербайжандин пагъливанри и чемпионатда 4 къизил, 7 буьруьнж медаль къазанмишна. 22 уьлкведин арада Азербайжандин пагъливанар виридалайни пара медалриз лайихлу акуна.

ПАРАНИ ИГИРДА ГЪАНАВА

Гъиндистандин Бигъар штатда цIийи къанун кардик кутан патал гъазурвилер акъазва. И къанун акъудун патал теклиф гайиди гъа штатдин дишегълийрин ассоциация я. ЦIийи къанунди итирииз акатайвал эрекъ хъун къадагъа ийизва. Абурувай чпин папарин ихтиьр авачиз спиртдикай гъазурнавай затIар хъваз жедач. Эрекъ хъван патал папарин итирииз къхенвай ихтиьр гана кIанзава. ЦIийи къанундал амал тавурбур пуд йис кар атIана, дустагъарда.

АЛАМАТДИН КАР

Икъван гагъди дуьнья и зурба маймунрикай хабарсуз тир. Абуьр Конгодин тамара яшамиз жезва. Алимри чпи цIийиз ашкара авунавай маймунриз "кинг-конг" тIвар ганва. Гъайванрин буй 2,5 метр, залавал 200 кило я. Кинг-конгдин хурук са гъайвандивайни таб гуз жезвач. И маймунри асланарни къаз рекъизва.

И йикъара алмир зурба маймунар видеодиз Чугуна. Кинг-конгар са шумудра инсанрив агатна, амма чанда кичI гъатнавай абурун чинриз килигна, къулухъ элкьвена. Алааматдин кар ам я хьи, кинг-конгди инсанрик зарар хкIурзавач. Гъавилай са бязи алмир абуьр маймунар ваь, инсанар я лугъзува.

МОСКВАДИН ЛЕЗГИЯР

Исятда Москвада ва адан патарив 120 агъзурдав агакьна лезгийр яшамиз жезва. СССР чIкайдалай гуьгъуьниз иниз Къазахстандай, Азербайжандай, Туьркменистандай, Узбекистандай, Украинадай ва маса чкайрай 20 агъзурдалай виниз лезгийр атана.

Москвада чIехи къуллугъар къунвай цIудралди лезгиди РФ-дин гъукуматда, Госдумадан, шумудни са министрствойра, институтра ва маса идарайра кIвалахзава. Ина яшамиз жезвай, математикадин, биологиядин, философиядин, космосдихъ галаз алакълу илимрин рекъай чIехи агалкьуна къазанмишнавай лезги алимрикай са шумуд академик вири дуьньядиз сейли я. Лезгийр Москвадин тIвар-ван авай бизнесменрин сиягъидикни акатнава. Абурукай са бязи ксар Урусатдин виридалайни варлу карчийрикай тирди къейд ийизва.

Москвада лезгийр патал культурный автономия арадиз гъанва. И шегъерда чи халк-

ьдиз къуллугъзавай лезги ва урус чIаларалди газетар ва ктабарни чапзава. Москвадин лезги жемиятри чи чIал ва меденият хуьн патал гзаф алахъунар ийизва.

Урусатдин меркездин лезги бизнесменри чка атушвай Дагъустандин лезгийр яшамиз жезвай районриз герек тир куьмекар къалурзава. Эхиримжи вахтара Москвада лезги спортсменрин къадарни пара хъанва. Абурукай са бязибурун тIварар вири дуьньядиз сейли я. Гъа икI, Москвадин лезгийр уьмуьрдин вири хилерай тафаватлу жезва ва абуру Россиядин Федерация вилик финин кардик чпин лайихлу пай кутазава.

Урусатдин газетрин ва журналрин чинриз Москвадин лезгийрин агалкьунрикай акъатзавай макъалайри чи ватангъелийрик руьгъ кутазава. Гъа макъалайрал бинеламиз хъана чна "Самур" газет кIелзавайбуруз са бязи малуматар гузва.

ТАФАВАТЛУ ЖЕЗВА

Алатай йисуз Москвадин ва Дагъустандин газетри вичикай чап авур макъалайра илимдинни образованидин рекъай РФ-дин Госдумадан Комитетдин председателдин заместитель Гъажимет Сафаралиев парламентдин виридалайни активный депутатрикай тирди къейд авунай. Бегъерлу кIвалах фикирда къуна адаз "Единство" фракциядин грамота ганай. Гъ.Сафаралиева гъикъван гъакьисагъвилелди кIвалахзаваIа чир хуьн патал тек са мисал къалурун бес я. Алатай йисуз бюджетдин гъакьиндай къанундик туькIуьр хуьунар кухтун патал ада гайи 49 теклифдикай 46 къабулна. Урус чIаланни образованидин гъакьиндай къанунар къабулдайла ни ам тафаватлу хъанай.

Гъ. Сафаралиеван ва Госдумадан авай маса лезги депутатрин алахъунрин негъжада РФ-дин гъукуматди Дагъустандин къве институт патал цIийи дараматар эцигун ва Магъачкъалада медицинадин меркез арадал гъун патал пулар ахъайнава.

ХЪСАН ТЕКЛИФ

ЦIийиз вичин 25 йис хъанвай Арсен Къазибегова кеспидин рекъай чIехи агалкьунар къазанмишнава. ГъвечIи фирмайри ва карханайри чIехи компанийрин хура гъикI дурум гана кIандатIа ахтармишай ада и месэла гъялун патал "Фирмадин сир" журналди малумарай конкурса сад лагъай чка къуна. Москвадин "Эксперт РА" агентствода кIвалахзавай жегъилди Плеханован тIварунихъ галай РЭА акъалтIарна.

Къегъал лезгиди къве йисан къене ина лизингрин компанийрин облигацийрин мягъкемвилин къимет гудай къайда арадиз гъана. Идалай гъейри Арсена региондин са чIехи карханада менеджерриз меслятар гузва, банкдай кредитар къачуна абуьр менфятлувилелди ишлемишдай рекъер къалуьзава.

Къил акъуддай ксари лугъзувайвал, исятда А.Къазибегован теклиф тадидаказ кардик кутаза алахъзава, вучиз лагъайIа ада базардин шартIара кIеве гъатнавай гъар са фирмадиз нейнки къевяй акъатдай, гъакI ЛУКОЙЛ ва ЮКОС хътин чIехи ва девлетлу компанийрин дережадиз хкаж жедай мумкинвал гуда.

ВАРЛУБУРУК АКАТЗАВА

Гъеле 2003-йисан эвел къилера "Самые-самые" журналди Урусатдин виридалайни кесерл, виридалайни варлу ксарин сиягъ чапнай: "Чпи идара ийизвай пулунид такъатрин къадардал гъалтайла Россиядин бизнесда кар алай ксар" номинациядай туькIуьрнавай сиягъда 30-чкадал "Нафта-Москва" АО-дин президент, Госдумадан депутат Сулейман Керимов алай. Журналдин делилралди гила вичин 38 йис хъанвай и лезги къегъалди 580 миллион доллар идара ийизвай. Е.Швидлер, А.Беккер, Д.Скарга, Т.Боллоев, М.Погосян, С.Вайншток хътин Урусатдин машгъур бизнесменар С.Керимовалай къулухъ галамай.

Гзафбуру алай вахтунда С.Керимов Урусатдин виридалайни варлу ксарикай сад яз гъисабзава. Адахъ 5 миллиард манатдин эменни ава лугъзува. Къвери йисуз адан эменни мад са миллиард манат къван артух жеда.

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

Лезгидив агатна рикIивай адахъ галаз суьгъбет ая. Виш йисара гъиле гапур къуна, хур чапхунчийриз сенгер авур, къати женгера лигим хъайи а къегъал, а серт лезги тамам маса инсан тирди къатIунда вуна. РикI михьи, ислягъвал кIани, гъар миллетдин векилриз гъуьрмет ийидай, гъахъ ва адалат вине къадай, зегъметдал рикI алай, багъа къилихрин инсан тирди.

Тарих тирвал гъикъван кIевера гъатнатIани, лезгийрилай чпин къадим чIални тIвар, меденият хуьз алакьна. И халкъдихъ шумудни са арифдарар, чIехи сеняткарар ава. Къадим тарихди, девлетлу чIала ва литературади лезги халкъдин лайихлувилер авайвал ашкара ийизва.

Е.КОЗУБСКИЙ.
1895-йис.

BİR İL FRANSADA

Fransada keçirdiyim bu il mənim həyatımda dərin izlər buraxdı. Mənim birinci məqsədini oxuyub yüksək nəticələr əldə etmək və fransız dilini öyrənmək idi. Beləliklə, Azərbaycan Xarici Dillər Universitetini bitirdikdən sonra Fransanın Strasburq şəhərində Mark Blok adına Universitetdə fransız dili ixtisası üzrə təhsilimin magistratura pilləsini başa vurdum. Bu təhsilin, nəinki, mənim çoxlu yeni biliklər əldə etməyimdə, həm də dünyagörüşümün xeyli artmasında böyük əhəmiyyəti oldu. Bizə dilə sıx bağlı fənlərdən əlavə, kompüter və video: müasir texnologiyadan istifadə etmək, yeni sayt yaratmaq, internet və video materiallarını montaj edərək həmin sayta daxil etmək, şəkillər

üzərində iş, onların ölçü, rəng və başqa keyfiyyətlərinin dəyişdirilməsi və s. kimi bacarıqlar da tədris olunurdu. Ən maraqlısı, həm də ən çətinini diplom işini yazmağım və onun mübadiləsi idi. Mən fransız dili dərslərində işləyən şəkillərin dərslərdə analizi və onların Fransa mədəniyyətinin xarici tələbələrə təqdim olunmasında istifadəsi üzərində işləyirdim. "5" alaraq təhsilimi uğurla başa çatdırdım.

Avropanın paytaxtı sayılan Strasburq şəhəri ictimai-siyasi baxımdan da mənə dərin təəsüratlar oyatdı. Biz tez-tez Avropa şurasında keçirilən iclaslarda iştirak edirdik. (Başqa azərbaycanlı tələbələr ilə). Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu ilin aprelin 29-da

Fransaya rəsmi səfəri zamanı, əvvəl prezidenti qarşılaşmağa Avropa Şurasına, sonra prezidentlə görüşmək üçün onun şərafinə keçirilən ziyafətə dəvət olundu. Görüş çox maraqlı keçdi.

Fransızların arasında uzun müddət yaşamağım, mənə onların çox mədəni bir xalq olmalarını bir daha sübut etdi. Bu yüksək mədəniyyət onların həm danışığında, həm də qonaqpərvərliyində, ictimai yerlərdə (nəqliyyat, təhsil ocaqları, küçədə və mağazalarda) onların davranışı və rəftarında öz əksini tapırdı.

Onların mədəniyyətinə və tarixinə dərinləndirilməyə can atırdım. Beləliklə, Elzas rayonunu gəzdim, Paris şəhərinə səyahət etdim. Parisdə

məni Karl Marksın nəvəsi Frederika Lonçe Marks qarşıladı. Demək olar ki, şəhərin bütün görməli yerlərində oldum: Eyfel qülləsinə qalxdım, Yelisey çöllərini gəzdim, Luvr muzeyində, Notre Dame de Paris kilsəsində oldum, Zəfər tağı abidəsini, Disney land parkını, Sorbon universitetini və s. gördüm. Sena çayında gəmidə bütün şəhər boyunca səyahət etdim.

Strasburq Almaniyanın sərhədində yerləşdiyindən, bəzi alman şəhərlərini də - Münxen, Ştutgardı, Keli gördüm.

Fransa mənə həm fransızlar içərisindən, həm də çoxlu başqa millət nümayəndələri arasından çoxlu yaxşı dostlar bağışladı. Biz internet vasitəsilə hələ də məktublaşırıq.

Bəzi fransızların ləzgi xalqına, bizim adət və ənənələrimizə, dilimizə olan marağı məni heyretə gətirmişdi. Bunlardan biri də əvvəllər bir neçə dəfə Bakıya gəlmiş, ləzgi səslərini səlis tələffüz edən, çoxlu dil bilən linqvist Jil Otyedir. Bu dəfə də Parisdə bi-

zim görüşümüz oldu. O, mənə alman müəlliflərinin yazdığı ləzgi dilinin qrammatikası kitabını göstərdi və onu çox baha qiymətə aldığı yurğuladı. Bundan əlavə o, bizim dilimizdə çoxlu elmi material, nağıllar, bədii kitablar toplamışdı. Xaricdə ləzgilərə olan marağı məni fəhələndirdi.

Mənim Fransa həyatım o qədər zəngindir ki, onu təsvir etməklə qurtarmaq mümkün deyil. Bütün bunlara görə mən Fransa səfirliyinə borcluyam. Dövlət təqaüdü almış bir adam kimi, məni səfirlik işlə də təmin edir. Hal-hazırda mənə "Азербайджанцы в Европейском движении сопротивления" kitabının rus dilindən fransız dilinə tərcüməsini həvalə ediblər. Tələbələrə xüsusi dərslər verməklə yanaşı, yanvardan səfirlikdə dil kurslarına işə dəvət olunduğumdan, hal-hazırda təcrübəyə də gedirəm.

Gələcək məqsədim Fransada təhsilin aspirantura pilləsini oxumaqdır.

Aytən BABALIYEVA.

QƏBƏLƏDƏN İKİ MƏKTUB

ƏMİRVAN

Əmirvan Azərbaycanın dilbər guşələrindən biri olan Qəbələnin şərq sərhədində Alazan Həştərxan vadisində, dəniz səviyyəsindən 720 metr yüksəklikdə Baş Qafqaz sıra dağlarının cənubunda yerləşir. Bənzərsiz təbiətinə, yayı-payızı çənli-dumanlı olduğuna, coğrafi mövqeyinə görə çox vaxt onu Çənlibel də adlandırırlar. Böyük şairimiz Səməd Vurğun özünün Azərbaycan şeri ilə vətənimizin xəritəsini təsvir edərkən elə bil Əmirvanı tərənnüm etmişdir.

*Sıra dağlar, gen dərələr,
Ürək açan mənzərələr,
Ceyran qaçar, cüyür mələr,
Nə çoxdur oylağın sənin,
Aranın, yaylağın sənin.*

Əmirvan inzibati ərazi nümayəndəliyi 2 kəndi birləşdirir. Əmirvanı və Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmanlıqla şəhid olmuş Asif Novruz oğlu Seyidovun adını daşıyan Asifabad kəndini.

Öz tarixi boyu dəfələrlə yadelli işğalçıların hücumlarına məruz qalmış Əmirvan kəndi bir neçə dəfə yerini dəyişmiş və yenedən salınmışdır. Kəndin şimalında müx-

təlif yerlərdə tarixi belli olmayan çoxlu məzarlar vardır ki, bu

da kəndin qədim tarixə malik olduğundan xəbər verir. Həmçinin kəndin yaxınlığında Albaniyanın keçmiş yaşayış məntəqələrindən olan Şəhərgə şəhərinin mövcud olduğu aşkar edilmişdir. Həmin ərazidən tapılmış qədim meşət əşyaları və qəbrlər bunu bir daha sübut edir. Şəhərgə adı isə nəsil-lərin dillərindən keçərək bu vaxta kimi qorunub saxlanmışdır.

Əmirvanın boz şabalıdı, dağ şabalıdı və qara torpaqları məhsuldarlığı ilə seçilir. Meşələrində palıd, vələs, qarağac, qoz və sairə ağaclar bitir. Ayı, qaban, ceyran, qırqovul, göyərçin, qara toyuq buranın daimi sakinləridir.

Kəndin əhalisi 1500 nəfərdir, milliyyət-cə ləzgidirlər. Onlar qədim tayfa adlarını bu gün də qoruyub saxlayıblar: qaytaqlar, kuldurlar, vəzirilər, adamlar, keşinlər, lazarlər, xaşallər və başqaları.

Əmirvanın qorxmaz, mərd oğulları düşməne qarşı vuruşmağa həmişə öndə gediblər. 1941-1945-ci illərin Böyük Vətən müharibəsində bu kənddən 90 nəfər döyüşdüyü halda, Qarabağın müdafiəsi uğrunda 120 nəfər qəhrəmanlıqla vuruşmuşdur. Onlardan 5 nəfəri

yüksək rütbəli zabitdir. Kəndin igid oğullarından 4-ü şəhid olub, 5-i isə müxtəlif bədən xəsarəti alaraq ordudan tərxis olunub.

Əmirvan dağ etəyində yerləşdiyi üçün gözəl hava şəraitinə malikdir. Əhalinin məşğuliyyəti heyvandarlıq, taxılçılıq və tütünçülükdür. Burada kənd təsərrüfatına yararlı sahə 1000 hektardır. Bundan 420 hektar şumlanan, 580 hektar biçənək və örüş sahəsidir. Əhalinin himayəsində 1570 qara mal, 21000 qoyun-quzu vardır.

Bütün ləzgi ailələrində olduğu kimi Əmirvanlılarda da ata həm maddi, həm də mənəvi başçı sayılır. Belə ki, ailənin idarə

edilməsi, onun gəliri, dolanacağı üçün məsulyyət atanın üzərinə düşür. Bir sözlə, ailənin bütün problemləri atanın iştirakı və razılığı ilə həll edilir. Əmirvan ailəsi üçün digər xarakterik cəhət böyüklərə hörmət, hərənin ailədə öz yerini bilməsi sayılır. Bu həm kişilərə, həm də qadınlara aiddir.

Övlədin evlənmə prosesində ata və ananın sözü əsas götürülür. Əsasən valideynlər tərəfindən həll olunan razılıqdan sonra nişan, sonra isə toy mərasimi icra edilir. Toya az qalmış oğlan atası bir neçə nəfər qohum kişilərlə qız evinə gedir, ona pul və yaylıq aparır. Süfrə başında əyləşən qohumlar arasında başlığın miqdarı haqqında söhbət açılır və onun miqdarı müəyyənləşdirilir. Toy adətən iki gün davam edir. Əvvəllər bir nəfər ata minərək bütün kəndi toya dəvət edərdi. İndi isə camaat dəvətnamə ilə dəvət edilir. Çalğıcılar oğlan evi tərəfindən dəvət edilir və birinci gün qız tərəfində, ikinci gün isə oğlan tərəfində çalğı məclisi qurulur. Vaxtilə gəlin atla, arabayla oğlan evinə köçürülərdi. Adətə görə gəlin duvaqda olur, oğlan evinə qədəm qoyarkən onun başına pul, düyü, şirniyyat atılır. Bunlardan əlavə gəlin oğlan evinə qədəm qoyarkən evin girəcəyində qoyulmuş su ilə dolu qabı yıxır, boşqabı sındırır, barmağını isə una batırır. Bunun da mənası qədəmlərin sayalı, əlin bərəkətli olsun deməkdir. Bundan sonra o, gəlin üçün hazırlanmış otağa keçir və qaynana ona qiymətli bir şey bağışlamasa oturmur. Ənənəyə görə kəbin molla tərəfindən kəsilir.

Gözəl təbiəti, zəhmətkeş insanları olan Əmirvan haqqında bu qəder.

QƏBƏLƏLİ AMERİKA ALIMI

Vaxtilə məktəbdə oxuyanda başqa kəndlərdən olan alimlər, şairlər, yazıçılar haqqında qəzet və jurnallardan oxuyanda həsəd aparardım. Kaş bizim Əmirvan kəndindən də bir alim çıxaydı deyərdim.

Elə alim ki, bütün kənd camaatı onunla fəxr etsin. Bu gün dünyada tanınmış alimlərimiz var.

Onlardan biri sadə kolxozçu ailəsində dünyaya göz açan Vidadi Məmmədəğa oğlu Yusibovdur. Vaxtilə Bakı Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsinə qəbul olmuş, sonradan Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetini bitirmiş gənc, mikrobiologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsi alır. Elmi işinin aktuallığına görə onu Amerikanın Tomas Ceferson adına Universitetinə elmi ezamiyyətə göndərirlər. Savadlı və bacarıqlı olduğuna görə Vidadini universitetdə müəllim saxlayırlar. O vaxtdan Vidadi müəllim Amerikada yaşayır. Mikrobiologiya elmləri doktoru, professor Vidadi Yusibov universitetin ən hörmətli müəllimlərindən biri sayılır. O, tez-tez Polşa, Kanada, İngiltərə, Fransa, Braziliya universitetlərində elmi mühazirələr oxuyur.

**Zakir TAHİROV,
Qəbələ.**

ЛЕЗГИ ЧІАЛАР

ДУВУЛ САД ТИРДИ ФАДЛАЙ СУБУТ ХЪАНВАТІАНИ, САДБУР МАДНИ И ЧІАЛАР САД-САДАВАЙ КЪАКЪУДИЗ АЛАХЪЗАВА

(Эвел газетдин 2004-йисан 21-октябрь тилитда)

Къадим авторрикай Страбона ва Плутарха, гъакини чи эрадин I виш йисан автор Плиния кхъизвайвал, Куыр вацун кьерехра алпан тайифаир яшамиз жезвай. Абурук чи 31 тайифаикай сад тир куыр тайифани акатзавай. Тарихдай аквазвайвал, Араз вацI винелди фена Куыр вацIука какахай чIавуз ина бине кутунвай тайифаирни къуд патахъ чик-лиз мажбур хъанай. И вакъияр VIII асирда кхъенвай къадим лезги ктабда - "Алупан улуб"дани гъатнава. Ана кхъенва: "Чехи куыр сихилдин вацIун сиве мукари шарвалан туькуьрна." Инай вацIуз куыр тайифадин ТIар ганвайди малум жезва. Мад са делил: лезги халкъарикай тир кьиритрин чIала "кур" гафунни "вацI" хътин мана гузва. "Куыр" ва "кур" гафундин дувул сад я.

Къве вацI какахайла, куьрер лезгин чилерал куьч хъанай ва ина чпин къилди магъал - Куьре магъал арадиз гъанай. И фикир са бязи алмирин винел акъудай, Куьрни Араз какахъдалди Алупандин къиблепатан сергъятар гъинлай тайин жезвайтIа къалурзавай делирини субутзава. (Дорн Б.Каспий (о походах древних русских в Табаристан) СПб., 1875, ч. 718).

Куьр сихилдин агъалир гилан Куьредиз ва Къубадиз куьч хъуникай и чилерал алай чкадин тIварарини шагъидвалзава. Къуба районда вичин къакъанвал 2457 метр къван тир "Куьрикан" тIвар алай дагъ ава. И дагъдикай туькуьрнавай са риваятда лугъузва хъи, сувун тIвар къадим чIавара Куьр вацIун кьерехрад иниз куьч хъайи сихилдин тIварцIикай арадиз атанвайди я. Маса риваятди и сихилдикай тир Куьрик лугъудай къагъримандикай хабар гузва. Хайи хуьр чапхунчийрикай хуьзвай, амма душман уфтан жез акур Куьрика аялар, къузубур ва дишегълир дагъдин дагъбара чъунухарнай. Чапхунчийри хъилий хуьр цIай яна канай. Дагъдин патав а хуьруьн амуькьяр исятдани амзама. Риваятди ва къузубурун ихтилатрай аквазвайвал, а хуьруьн тIвар Куьрер тир. Дагъдин тIвар лагъайтIа, са бязи риваятрай Куьрикан тIварцIинхъ галаз алакълу тирди малум жезва.

"Куьрикан" оронимдикай рахадайла, Азербайжандин са бязи алмирин икI лугъузва: "Куьрикан" гаф гъакъикатдани Куьр вацIун тIварцIикай арадиз атанва. Ина "и" гафар галкъурзавай сес я. "Кан" фарс чIалалди "чка" лагъай чIал я. Гъавилий и оронимди "Куьр вацIун патавай куьч хъана атайбуру кутур мескен" хътин мана гузва. Гъа инал лагъана кIанда хъи, Куьрдин патавай агъалир гъеле фарсар чи чилерал татанмаз куьч хъайиди я. Къвед лагъайди, "Куьрикан" цIийиз кутур мескендин ваь, куьч хъайибуру ина авай чкадиз - дагъдиз гайи тIвар я. Пуд лагъайди, ихътин тIварар алимди тIалабзавайвал, кIвенкIве чкадин агъалирдин чIала ахтармишна кIанзава. Гъа и шартIарал амал тийизвайвилей са бязи ксарти "Куьрикан" оронимдиз лезги чIалан ваь, фарс чIалан куьмекдалди баянар ганва ва им эсиллагъ дуьз туш. И ороним "Куьрик" гафуникай ва чи чIала цIийи гафар арадиз гъизвай "-ан" суффиксдикай арадиз атанвайди шакусъ я. Муькуь патахъай, гъар гъи жуьреда баян гайитIани, оронимдин дибда "куьр" гаф авайди са касдини инкар ийизва.

Гила Къиблепатан Дагъустандай са мисал. Винидихъ чна вичин тIвар кьейд авур, X асирдиз талукъ "Абумуслиман тарих"да "Калагъ Куьре" оьконим ава. (А.Шихсаидов. Абумуслиман тарих. "Самур" журнал, 1992, N4, ч. 3-8). Им къадим лезги шегъердин тIвар я. Са бязи алмирин къадим лезги шегъеринни хуьрерин сиягъ туькуьрдайла адан тIвар чи Ахцегъ, Къурагъ, ЦIахур, Гъуьгъвер, Алам, Иаргу, Гияр, Ихира, Чирагъ, Филер хътин шегъеринни хуьрерин тIварарилай вилик кхъенва. Им дуьшуьшдин кар туш. Археологидин амуькьяр асасдиз къачуртIа, Калагъ Куьре гъеле чи эрадал къведалди арадиз атанай ва машгъур алимар А.Шихсаидова ва П.Дебировва кхъиз-

вайвал, X асирдал къведалди и шегъердин Ирандихъ ва Юькван Азиядин улъквейрихъ галаз алишверишдинни медениятдин алакьяр авай.

Чка атанвайвилей и оьконимдикай са къве гаф лугъун. Чи фикирдалди, оьконимдин сад лагъай компонент "Калагъ" ваь, "Къилагъ" я. Араб чIалалди и гаф авайвал кхъиз хъанвач ва гъавилий "Калагъ" хъиз къалурнава. Чна лезги хуьрерай кIватIай къадим гафарин арада "къилагъ"ни ава. "Къилагъ" "сифте", "эвелимжи" лагъай чIал я. Ада "къил кутун" ("къил" гаф авайвилей) хътин манани гузва. Халкъдин меце ихътин гафар ава: къилагъ (къилегъ) кар, къилегъ кIвал, къилегъ хуьр, къилегъбур (къил кутурбур) ва икI мад. Гъа ихътин фикирар асасдиз къачуртIа, Къилагъ Куьре оьконимди, "сифте Куьре", сифте кутур Куьре" хътин манаяр гузвайди ашкара жеда. Къилагъ ("Къилегъ" хъизни кхъизва) тIвар алай хуьр КIлар райондани ава. Гъайиф къведал кар ам я хъи, гуьгъуьнай тарихдин чешмейра Къилагъ Куьре оьконим Къара Куьре хъиз къалурнава ва исятдани гъакI кхъизва.

Къиблепатан Дагъустандин Куьрхуьруьн ва Азербайжандин КIлар райондин КIурхуьруьн тIварарни гъа икI дегиш хъанва. Амма абурун тIварар Куьрхуьр хъунухъ герек я. Вучиз ятIани. Къулан вацIун а пата "куьр"дикай "кур", и пата "кIур" хъанва. Са бязи алмирин оьконимдик ваь "кур" компонентди туьрк чIалалди "буьркъуь" хътин мана гузвайди малумарзава. Им гъакъикатдиз къадай кар туш. Гъи лезгиди вичин хуьруьз "буьркъуь хуьр" лугъуди. Къуба пата азербайжан чIалалди хуьруьн тIвар

1253-йисуз Франциядин крал IX Людовика монголдин Мангъу хандин къилив ракъурай Вилгъелм Рубрука лезгийр, агъулар, рутулар ва ЦIахурар са халкъ тирди къалурнай ва кхъенай: "ЦIахур лезгийрин улъкведин къилин шегъер я." (А.Н.Генко. Арабский язык и казаведение // Труды второй сессии арабистов. М. - Л. 1941. ч. 16).

инал кьейд ийин хъи, чи са бязи чIалан алмирини Къуба патан лезги хуьрерин тIварар акатайвал кхъизва. Месела, профессор Р.Гъайдарован 1996-йисуз Магъачкъалада чап хъайи "Лезги ономастикадиз гъахъун" (урус чIалалди) ктабда лезгидалди къалурнавай оьконимрикай Агъа Лакар, ГадапIийхуьр, Тигъярар, ЦIийихуьр, КIуруба, Къилегъ, Зизик, Сусай, Сумагъал, Яргун, Тигъяржал, Къуьхуьр ("къве" + "хуьр"гафарикай) хътин тIварар Ашага Лагар, Гадазехур, Дустиар, Зейхур, Укурба, КIелегъ, ЦIчик, Цуцай, Сумагъли, Ярвун, ПIагъяржал, Къуьгъуьр хъиз кхъенва.

Эгер вич ономастикадиз талукъарнавай ктабдин автор яз чи чIалан алмиди ихътин гъалатIриз рехъ гузватIа, килиг гила виш йисара, агъуз йисара маса чIаларалди чи хуьреринни шегъерин тIварар гъикъван чIуруз кхъенватIа. Азербайжанда санлай гъикъван лезги хуьрер аватIа бегъемдиз чир тавуна, алмиди ина чи 119 оьконим авайди къалурнава. Ам Азербайжандин Исмаиллы, Огъуз, Агъсу, Шамахи, Шеки, Шемкир, Агъдаш ва маса районрани лезги хуьрер авайдакай хабарсуз я. Гъавилий адан сиягъдик Азербайжандин цIудралди лезги хуьрерин тIварар акатнавач. Гъатта алмиди къалурнавай оьконимдин арада КIлар райондин КIур, Гъилуба, Кичан, Гуьндуьз-Келе, Чехи Муругъ, Питишхуьр, Вини Лакар, Лангу, Самур, ЦIийи Тигъяржал, Тагъаруба, ЭчIехуьруба, Салагъуба, Уьнуьгъуба, ЦIуру Худатуба, Хуьлуьхъуба, Къаратуба, Уьзденуба, Келентеруба, Нежефхуьруба, ЦIалагур ва маса хуьрерин тIварарни авач. Автордиз КIлара ва Къубада хъиз Исмаиллы ва Къепеле районрани Къалажугъ, Лацар, Куьсет тIварар алай хуьрер авайди, советрин девирда шумудни са лезги хуьрерин тIварар дегишарнавайди чизвач жеди. Эгер ихътин фагъумар авунайтIа, оьконимар бегъем-

диз ахтармишнайтIа, алмиди Дагъустандин гекъигайла Азербайжанда лезги хуьрер генини пара авайди къатIундай.

Оьконимрикай рахадайла алмиди мад са татугайвилей рехъ ганва: сад лагъай компонент "цIийи" гафуникай ибарат тир тIварар ава лугъузва, амма "цIуру" компонентдикай гаф кудзавач. Тарихдин деллири тестикъарзавайвал, чпин тIварар "цIуру" гафуникай туькIвенвай хуьрер чакъ IX-X виш йисарани авай. КIлар райондин Четкуьз хуьруьн патав археологиз чкадин агъалирдин меце "ЦIурухев" хъиз амай къадим хуьруьн амуькьяр жагъанва. Абуру и хуьр IX-XII асирра хъайиди тестикъарзава. (Дж.Халилов, К.О.Кошкарлы, Р.Б.Аразова. Археологические памятники Северо-Восточного Азербайджана. Баку, 1991. ч. 85).

Алай вахтунда чакъ ЦIуру Худат ("ЦIурухта" хъизни лугъуда), ЦIуру Худат къазмаяр тIварар алай хуьрерни ава.

Гъа икI чакъ чпин сад лагъай компонентар "цIуру", "цIийи", "агъа", "вини", "къулан", "чIехи", "гъвечIи" гафарикай ибарат тир тIварар авай хъиз, "къилегъ" компонентдикай арадиз атанвай оьконимарни ава. ИкI тирди хуьрерин тIварарини субутзава: Къилегъ хуьр, Къилегъуба, Къилегъ Дебур, Къилегъ муьгъ. КIларин ва Муьшхуьрдин чилерал хъайи эхиримжи къве хуьр XIX асирда кIланай. Къадим чешмейра вичин тIвар гъатнавай Къилагъ Куьредди "сифте Куьре", "эвелимжи Куьре" хътин манаяр гузва. Халкъдин меце "къилегъ" гафуникай "сифте", "эвелимжи" хъиз менфят къачузвай ихътин гафар ава: къилагъ (къилегъ) кар, къилегъ кIвал, къилегъ хуьр, къилегъ ксар (къил кутурбур) ва икI мад.

Куьр тайифадин тIвар гуьгъуьнай тарихдин чешмейра "куьрер", "курал", "куьрлар", "куьред", "куьрелар" хъиз гъатна. Месела, II Ийиздигран девирдиз талукъ тарихдин чешмейра Куьредин тIвар "Куьрлар" хъиз къалурнава. Са берда лезгийрихъ Куьрлар тIвар алай гъакимни хъанай. XV-XVI виш йисара Мегъамед Рафиди туькуьрдай хроникада Куьре жемиятдин тIвар "Куралал" хъиз ганва. Аварвийри куьревийриз "куралал", даргивийри "курала", лаквийри "курал" лугъузва. Ибурукай садни "-лу" суффиксди арадиз гъанвай "куьрелу" гаф туш.

Чи чIалан алмирикай Мегъамед Гъажиева ва Ражидин Гъайдарова "-лу" суффиксдин куьмекдалди оьконимрикай агъалирдин тIварар "къубалу", "куьрелу" арадиз къезва лугъузватIани, чун и фикирдихъ галаз рази туш. Сад лагъайди, П.К.Усларани чи чIала оьконимрикай агъалирдин тIварар "гуь" суффиксдин куьмекдалди туькуьрзавайди къалурнава: Баку -т-гуь, Къуба -т-гуь. Ина "гуь" "-ви"див къазвай, ам эвез ийизвай суффикс я. Муькуь патахъай, хъсандиз фикир гайитIа, Къуба патан лезгийри Къубадин агъалирриз "куьбавияр", "куьбалияр" (исятдани Къубадиз "КIеле" лугъузва) лугъуда. Виликди "къудялар"ни лугъудай. Къудял вацIун кьерехра яшамиз жезвайвилей. "Къудял" чи "къуд+" "ял" гафарикай арадиз атанвай гидроним я. Куьревийризни гъа "куьре-вияр" лугъуда, я "куьрелуяр", яни "куьрелияр" лугъуда, 1990-1992-йисара Куьредин хуьрерай чIалан материал кIватIдайла, са касди къванни заз "къубалу" лагъанач. Гагъ "къубад лезги" лугъузвай, гагъни "къубави".

Мад са мисал. "Куьре" гафунихъ авсиятда арадиз атанвай лакабрани "-лу" суффиксдикай менфят къачунвач. Месела: Куьре Мелик, Куьре Имам, Куьре Къадир, Куьре Мегъамед, Куьре Султан ва икI мад.

Гъа икI, оьконимрихъ гужуналди "-лу" суффикс гилигна виже къведач. Гафар арадиз гъидай формантар тир суффиксрикай акатайвал менфят къачуниз чи чIалан къайдайрини рехъ гузвач. Тарихдин чешмейра гъатнавай "куьрер", "куьрел", "курал", "куьрелар", "куьрлар" хътин гафар халис лезги суффиксрикай арадиз атанвайбуру я. Ина "-ер" ва "-ар" са суффиксдин морфар я. Халис лезги суффиксар чIел ударение аватдайла, са шумуд морфдин кIалубда гъатда, жуьреба-жуьре себебрик дегиш жеда. Гъа и кар фикирда къуртIа, гъам куьревийри, гъамни маса лезгийри Куьредин агъалирриз профессор В.Гъажиева кхъизвайвал, "куьрелуяр" ваь, "куьрер", "куьревияр", "куьрелар" хътин тIварар гайиди ашкара жеда.

Са берда "куьрелар" гафуникай генини гегъеншдиз менфят къачудай. Чакъ ихътин тIвар алай хуьрерни хъанай. КIлар вацIун кьерехра, Къубадин Хужбала хуьруьз мукъва тама археологиз винел акъуднавай Куьрел хуьруьн амуькьяр исятдани ава. Хуьруьн бине кутур чкадиз "Куьрел пел" лугъузва. Инай жагъай къадим затIар ахтармишай археологиз Куьрел хуьр V-VIII виш йисара хъайиди малумарнава.

Алай вахтунда чи хуьрера "Куьре" гафунихъ галаз алакълу тухумар ва магълеяр ава. Къиблепатан Дагъустандин СтIал Сулейманан тIварунихъ галай районда "Куьрелар" лугъудай чIехи тухум ава. Азербайжандин КIлар райондин ЦIуру Худат къазмайрин хуьре Куьре магъле ава ва абуруз "куьрелар" лугъуда. ГадапIийхуьруьн Куьре магъледин жемиятрални "куьрелар" хътин тIвар ала. Ина "куьрер" лугъудай тухумни ава. Ихътин мисалар мадни гъиз жеда. И деллири мад гъилера субутзава хъи, "куьрелу" куьревийриз ганвай къундарма тIвар я. Куьревийри садрани чпиз "куьрелу" лагъайди туш. Гъавилий урусрин тарихчи Евгений Козубскийди 1895-йисуз кхъенай: "Куьревийри чпиз лезги (теквилдин къадарда), лезгийр (гъафвилдин къадарда) лугъуда." (Почетная книга Дагестанской области, ч. 55). Ихътин гафар А.Н.Генкодини кхъенва: "Вири куьревийри чпиз лугъузвай умуми тIвар ава. И тIвар чаз хъсандиз таниш я: лезги (теквилдин къадарда), лезгийр (гъафвилдин къадарда)". (А.Н.Генко. Материалы по лезгинской диалектологии. Кубинское наречие. Известия АН СССР, 1929).

Гила "куьре чIал" терминдикай лугъун. Гъеле П.К. Усларал ва маса алмирал къведалди сифте яз и терминдикай менфят къачурди лезги автор я. Усларан куьмекчи хъайи мамрачви Къазанфар бег Зульфикарова 1871-йисуз Темирхан-Шурада басма авур вичин ктабдиз "куьре чIалан илифар ва эвелимжи жуз" тIвар ганай. Гуьгъуьнай маса лезги алмиди - Абужафер Мамедова 1911-йисуз Тифлисида "Куьре чIалан элифарни, ахIа гъяниз кIелдай жуз" тIвар алай ктаб чапдай акъуднай. Гъеле Усларан "Куьре чIал" (1896) ктаб басма жедалди урусрин алмиркай Л.П.Загурскийдин (1873), Р.М.Завадскийдин (1895), немсерин алмиркай А.Шифнеран (1892), Р.Эркертан (1895) ва масалбурун куьре чIалакай къилди макъалаяр ва очеркар чапдай акъатнай.

Винидихъ чпин тIварар куьр алмирин а девирда лезги чIалаз "куьре чIал" лугъунин себеб вуч тир? Сад лагъайди, а чIавуз Куьре округ вири Урусатдиз ва къеспатан улъквейриз сейли хъанвай. Урусри Къавкасдин дяведик къил кутурла гъаф вакъияр Куьредихъ галаз алакълу хъайиди, муьридиз ина арадиз атайиди, урус чапхунчийрин аксина ина къати женгер къиле фейиди рикIел хкун бес я.

Къвед лагъайди, Куьредик чIехи чилер, Лезгистандин чилерин къудакай са пай акатзавай. Профессор А.Агъаева кхъенвайвал, "Куьре лезги халкъдин пуд этнографический группадикай сад ва я Лезгистандин пуд географический региондикай сад тир." Гъавилий "куьре чIал" термин территориядихъ галаз алакълу яз арадиз атуьн ва исятдани чи чIала "къуба чIал", "куьре чIал", "ахцегъ чIал" хътин терминар хъун дуьшуьшдин кар туш.

Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ (Гуьгъ ама)

NURMƏMMƏDOV CAVANŞİR CANI OĞLU

1940-cı ildə Qusar şəhərində anadan olmuşdur. 1958-ci ildə Qusar şəhər rus orta məktəbini bitirib, Sovet ordusu sıralarında xidmət etmişdir.

1963-cü ildə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutuna daxil olmuşdur.

1969-cu ildə oranı bitirib iqtisadçı ixtisasını almışdır. Qusar şəhərinin müxtəlif müəssisələrində fəhlə işləmişdir.

1975-1982-ci illərdə Qusar Şəhər İctimai İşləmə Müəssisələri Birliyinin direktoru, 1982-1983-cü illərdə Qusar rayon Meyvə-Tərəvəz tedarükü və satışı bazasının direktoru, 1983-1999-cu illərdə yeni Qusar Konserv zavodunun direktoru vəzifələrində çalışmışdır.

Hal-hazırda sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğuldur. Ailəlidir, 6 övladı var, hamısı ailəlidir və ixtisas sahibidirlər.

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Təcrübəlidir. Təsərrüfatçılıqda xüsusi səriştəsi var.

Obyektivliyi, tələbkarlığı və ciddiliyi ilə seçilir.

Boş vaxtlar verməyi xoşlamır, başladığı hər işi vicdanla yerinə yetirir.

Prinsipaldır. Yaradıcıdır.

Ən böyük arzusu Qusar şəhərinin əvvəlki şöhrətinin qaytarılmasına, onun yaşayışlı görkəminin bərpasına nail olmaqdır. Bu sahədə seyrçi və məsləhətçi olmağa deyil, konkret fəaliyyət göstərməyə üstünlük verir.

PLATFORMASI

- Qusar şəhərinin abadlaşdırılması və yaşllaşdırılması;

- Şəhər küçələrinin təmiri və asfaltlaşdırılması;

- Şəhər əhalisinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması;

- Bütün məhəllələrə kanalizasiya xəttinin çəkilməsi;

- Bir neçə yaşayış massivində uşaq meydançalarının yaradılması;

- Yeni park və xiyabanların salınması;

- Qusar bələdiyyəsinin nəzdində iri yardımçı təsərrüfat yaratmaqla qusarlılar üçün əlavə iş yerlərinin açılması, əhalinin kənd təsərrüfatı məhsullarına olan tələbatının qismən də olsa ödənilməsi.

17 DEKABR BƏLƏDİYYƏLƏRƏ

Bu ilin dekabr ayının 17-də respublikamızda mühüm siyasi kampaniya - yerli özünüidarə orqanı olan bələdiyyələrə seçkilər həyata keçiriləcək. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış bələdiyyələr ötən müddət ərzində idarəçilik baxımından özünü doğrultmuş və onlar tərəfindən səmərəli işlər görülmüşdür. Bələdiyyələrin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasından ötrü son illər respublikamızda bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir ki, bu da son nəticədə özünüidarənin xeyli təkmilləşməsinə və inkişafına səbəb olmuşdur. Ötən müddət ərzində bələdiyyələrin nüfuzu yüksəlmiş, yerli problemlərin həllində onların rolu artmışdır. Bu da öz növbəsində bələdiyyə ərazisində

yaşayan əhalinin fəaliyyətinin artmasına, sakinlərin bələdiyyənin fəaliyyətində yaxından iştirakına yaxşı şərait yaratmışdır.

Bütün bunlarla yanaşı bələdiyyələrin fəaliyyətində bir sıra çatışmazlıqlar da mövcuddur. Bir sıra yerlərdə bu özünüidarə orqanları hələ də əhali ilə sıx əlaqədə fəaliyyət göstərə bilmir. Bələdiyyələrin maliyyə imkanları aşağı olduğundan onlar tikinti-abadlıq işləri aparmaqda, sosial problemlərin həllində çətinlik çəkir. Bununla əlaqədar bələdiyyələrin təkmilləşdirilməsinə, onların əhali ilə əlaqələrini genişləndirən və möhkəmləndirən daha etibarlı mexanizmin yaradılmasına ehtiyac vardır.

ACALAROV ŞƏFİYULLA AĞALAR OĞLU

yəti Vaqaşinsk rayon sovetinə deputat seçilmişdir.

1989-cu ildən etibarən Qusar şəhərində uşaq həkimi kimi fəaliyyət göstərir. Hazırda "OKI" klinikasında çalışır.

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Zəhmətkeşdir. Peşəsinin vurğundur. Təşəbbüskardır. Yenilikçidir. Qurucudur.

Ən böyük narahatlığı Qusar rayonunun kiçik yaşlı əhalisinin sağlamlıq vəziyyəti ilə bağlıdır. Onlara diqqət və qaygının artırılmasını vacib sayır. Xəstə uşaqların vaxtında və düzgün müalicəyə cəlb olunması üçün konkret təklifləri vardır.

PLATFORMASI

- "OKI" klinikasında Qusar rayonunda ən çox yayılmış uşaq xəstəliklərini elmi şəkildə öyrənən mərkəzin təşkili;

- Yeni doğulmuş körpələrin sağlamlığına diqqətin artırılması, onların gələcək xəstəliklərə tutulmasının qarşısını almaq məqsədilə profilaktika tədbirlərinin artırılması;

- Əhalinin sanitar səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə müxtəlif təbəqələr arasında maarifləndirmə tədbirlərinin aparılması;

- Şəhər əhalisinin istifadə etdiyi içməli suya sanitar nəzarətinin gücləndirilməsi;

- "Bənövşə" gölünün mühafizəsinin təşkili və onun ətrafındakı meşədə yaranmış anti-sanitariya vəziyyətinin aradan qaldırılması;

- Şəhərin su təminatı zəif olan küçələrinə yeni su kəmərlərinin çəkilməsi.

ASLANOV NADİR SEYFULLA OĞLU

1968-1970-ci illərdə hərbi xidmətdə olmuşdur.

1976-cı ildə D.Bünyatzadə adına Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu, 1981-ci ildə keçmiş SSRİ DİN akademiyasının Rostov filialını bitirərək iqtisadçı və hüquqşünas ixtisaslarını qazanmışdır.

1971-1992-ci illərdə DİO-da müxtəlif vəzifələrdə işləyərək, sırasıyla polis nəfərindən rəis müavini vəzifəsinə kimi yüksəlmişdir.

1992-ci ildə Qusar rayon İcra Hakimiyyətində hüquq və müdafiə şöbəsinin müdiri vəzifəsində işləmişdir. 1993-cü ilin avqust ayından 2004-cü ilin avqust ayına kimi Qusar rayon PŞ-də qərrah rəisi vəzifəsində işləmişdir.

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Zəhmətkeşdir. Məqsədyönlüdür. Qanunpərəstidir. Bürokratiyanın düşmənidir.

Ən böyük arzusu Qusar-da bağlılığın bərpasına nail olmaq, bu sahədə uzun illər boyu qazanılmış gözəl ənənələri bərpa etməkdir.

PLATFORMASI

- Bələdiyyənin təbəliyində olan torpaqların fərdi ev tikintisi üçün ilk növbədə nə az təminatlı ailələrə verilməsinə nail olunması;

- Şəhər küçələri boyunca yaşıllıq məqsədi ilə meyvə ağaclarının əkilməsi;

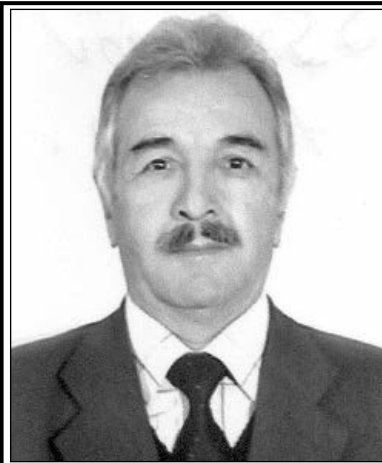
- Qusar şəhərinin ümumi arxitekturasının pozulması hallarının qarşısının alınması;

- Şəhərin işıq, qaz və su ilə fasiləsiz təminatının edilməsi;

- Yeni iş yerlərinin yaradılması;

- Yerli televiziya verilişlərinin bərpası;

- Gənclərin idmana cəlb olunması.

SƏLİMOV HƏMZƏ SULTAN OĞLU

ya müəssisəsində şöbə rəisi, 1990-cı ildən etibarən isə həmin müəssisənin direktoru işləmişdir. 1998-ci ildə Qusar Nəqliyyat müəssisəsi ləğv olunduqdan sonra pensiyaya çıxmışdır.

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Zəhmətkeşdir. Qayğıkeşdir. İş yoldaşlarına qarşı diqqətcildir. Təəssübkeşdir.

Əsas məqsədi ucqar məhəllələr də nəzərə alınmaqla şəhərdə sabit avtobus marşrutlarının təşkil olunması və onların dəqiq rejimlə işləməsinə nail olmaqdır.

PLATFORMASI

- Şəhər küçələrinin təmiri və asfaltlaşdırılması;

- Bir neçə şəhərdaxili avtobus marşrutunun açılması;

- Yeni salınmış məhəllələrin abadlaşdırılması;

- Fərdi evlərin qarşısında çiçəklərin salınması;

- Təzə iş yerlərinin yaradılması.

SEÇKİLƏR GÜNÜDÜR

Ötən illərin təcrübəsi göstərir ki, bir sıra çətinliklərə baxmayaraq, bələdiyyələr yerli özünüidarə orqanları kimi özlərini doğruldu və onların fəaliyyətinin daha çox səmərə verməsi üçün bu işə nüfuzlu, səriştəli, təşkilatçılıq bacarığına malik insanlar cəlb olunmalıdır. Bu baxımdan qarşıdan gələn seçkilərdən çox şey asılıdır.

Bələdiyyə seçkilərinə Qusar rayonunda da geniş hazırlıq görülmüşdür. 51 sayılı Qusar seçki dairəsi üzrə bələdiyyə üzvlüyünə 758 namizəd qeydə alınaraq, onların siyahısı rayonun "Qusar" qəzə-

tində dərc olunmuşdur. Ən iri təşkilatçılardan olan Qusar bələdiyyəsinə 53, Hil bələdiyyəsinə isə 37 namizəd qeydə alınmışdır.

Əməkdaşımız bu günlərdə Qusar rayonunda olmuş, bələdiyyə seçkilərinə hazırlığın vəziyyəti ilə tanış olmuşdur. Qusar bələdiyyəsi üzvlüyünə namizədliyi irəli sürmüş 8 nəfər tanınmış ziyalının seçkilərdə blok halında iştirak edəcəyi xəbərini alanda, əməkdaşımız onların yığıncağında iştirak etmişdir. Aşağıda onun qeydlərini veririk.

MƏMMƏDƏLİYEV NİFTƏLİ NEMƏT OĞLU

1959-cu ildə Qusar rayonunun Əcəxur kəndində anadan olmuşdur.

1976-cı ildə Qusar şəhər 2 sayılı rus orta məktəbini bitirib Stavropol Tibb İnstitutuna daxil olmuşdur.

1983-1989-cu illərdə Rusiyada işləmişdir.

1990-cı ildə Qusar rayon sovetinin deputatı seçilmişdir.

1997-ci ildə Minsk şəhərində yüksək kateqoriyalı həkim kimi attestasiyadan keçmişdir.

1996 və 2003-cü illərdə Almaniyada öz ixtisasını təkmilləşdirmişdir.

2000-ci ildən "OKİ" tibb müəssisəsində həkim vəzifəsində çalışır. Endokrinoloqiya, qemotoliya, ultrasəs müayinəsi sahələri üzrə ixtisaslaşmışdır.

Ləzgi, azərbaycan, rus, ingilis və alman dillərini mükəmməl bilir.

PLATFORMASI

- Zəhmətkeşliyi və qanazlığı xəstəliklərinin müalicəsi işinə "OKİ" tibb müalicəxanasının beynəlxalq əlaqələrindən istifadə etməklə xarici təşkilatların cəlb olunması;

- Gənclər üçün texniki və mədəni yönümlü mərkəzlərin yaradılması (İnternet-klub, milli rəqslərin öyrənilməsi və s.);

- Şəhəratrafi meşələrdə yaranmış antisənitarlığa vəziyyətinin aradan qaldırılması;

- Şəhərdə yeni park zolağının salınması;

- Çaykənarı küçələrin abadlaşdırılmasının həyata keçirilməsi;

- Qusar şəhərinə bir neçə zibildəyiyan maşının gətirilməsi, bütün küçələrdən hər gün zibilin daşın-

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Giddidir.

Mütaliə etməyi sevir.

Peşəsinin vurğundur.

Məsuliyyətlidir.

Yenilikçidir.

Ən böyük narahatlığı əhalinin səhhəti ilə bağlıdır. Əksər qusarlıların öz sağlamlıqlarına diqqət göstərməmələri onu təəccübləndirir. Bu etinasızlığı aradan qaldırmağa səy göstərir.

MURTUZAYEV İLHAM MÜSLÜM OĞLU

1949-cu ildə Qusar şəhərində anadan olmuşdur.

1966-cı ildə Qusar şəhər 2 sayılı rus orta məktəbini, 1973-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsini bitirmişdir.

Azərbaycan EA-nın fizika institutunda elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır. Həmin institutun aspiranturasını başa vurub biologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsinə almaq üçün ilkin müdafiə etmişdir.

1986-1990-cı illərdə Qusar konserv zavodunun direktoru vəzifəsində çalışmışdır.

Hazırda tikilməkdə olan dərman bitkilərinin emalı zavodunun direktorudur.

Onu düşündürən problemlərdən biri Qusar meşələrinin seyrəlməsi, onun qiymətli sərvtələrinin talan olunması, meyvə bağlarının sıradan çıxmasıdır.

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Bacarıqlıdır. Prinsipialdır. Təşəbbüskardır. Qətiyyətlidir.

PLATFORMASI

- Qusar konserv zavodunun yenidən işə salınması;

- Qusar şəhəri ətrafındakı meşələrin qırılmasına son qoyulması;

- Yeni istehsal müəssisələrinin inşası üçün vəsait gətirilməsi;

- Qusarın təmizliyinə diqqətin artırılması;

- Gənclərin asudə vaxtlarının səmərəli keçməsinə təmin etmək məqsədilə "Gənclər klubu"nun yaradılması;

- Şəhər əhalisinin bir hissəsini içməli su ilə təmin edən "Bənövşə" gölü ətrafında yaranmış antisənitarlığın aradan qaldırılması;

- Çirkab sularının küçələrə axıdılmasının qarşısının alınması;

- Yerli televiziyanın bərpa olunması.

ƏLİRZAYEV AĞADADAŞ ƏLİRZA OĞLU

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Zəhmətkeşdir. Bacarıqlıdır. Başladığı işi başa çatdırandır. Tabeliyindəkiləri həvəsləndirmək istedadı var.

PLATFORMASI

Qusar şəhər su təsərrüfatının yenidən qurulması üçün maliyyə mənbələrinin axtarılıb tapılması (xarici şirkətlərin cəlb olunması və qrantlar hesabına).

- Qusar şəhərində olan tikinti materialları (qum, daş, çınqıl) hesabına bələdiyyə fonduna maliyyə vəsaitinin gətirilməsi;

- Respublikanın müxtəlif tikinti şirkətləri ilə müqavilələrin bağlanması;

- Rayonda və ondan kənarında yaşayan xeyriyyəçilərin və iş adamlarının şəhərin abadlaşdırılmasına cəlb olunması;

- Şəhər ətrafında yeni tikilən evlərin kanalizasiya sisteminin qurulması;

- Təzə yaranan küçələrə çınqıl və daş döşənməsi;

- Qusar şəhər məktəblərində aparılan təmir işlərinə yaxından kömək göstərilməsi;

- Yerli televiziya verilişlərinin bərpa olunmasından ötrü səy göstərilməsi;

HÜSEYNOV ÇİNGİZ BƏKİR OĞLU

İŞ KEYFİYYƏTLƏRİ

Zəhmətkeşdir. Tələbkardır. Nizam-intizamı sevindir. Qayğıkeşdir.

PLATFORMASI

- Qusarın kimsəsiz və aztəminatlı əhalisinin dəqiq uçotunun aparılması;

- Yoxsulluqla mübarizə" devizi altında respublikada fəaliyyət göstərən təşkilat və fondların rəhbərlərinin diqqətinin Qusara cəlb edilməsi;

- Yeni yaşayış məsivlərində yolların təmiri və asfaltlaşdırılması;

- Şəhərin küçələrinin təmizliyinin təmin olunması.

QUSAR BƏLƏDİYYƏSİ ÜZVLÜYÜNƏ NAMİZƏDLƏR C.NURMƏMMƏDOV, Ş.AĞALAROV, N.MƏMMƏDƏLİYEV, İ.MURTUZAYEV, N.ASLANOV, A.ƏLİRZAYEV, Ç.HÜSEYNOV VƏ H.SƏLİMOVUN

BİRGƏ PLATFORMASINDAN MÜDDƏALAR

- Qusar şəhərinin abadlaşdırılması.

- Küçə və məhəllələrin təmiri və asfaltlaşdırılması.

- Şəhərin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün yeni kəmərlərin çəkilişi.

- Mövcud su anbarlarının təmiri.

- Bütün küçələrə kanalizasiya xətlərinin çəkilməsi.

- Qaz təminatının yaxşılaşdırılması.

- Şəhərin sanitariya vəziyyətinin yaxşılaşdırılması. Zibil maşınlarının alınması.

- İbilin vaxtında daşınması.

- Fəaliyyəti dayandırılmış istehsal müəssisələrinin yenidən işə salınması.

- Yardımçı təsərrüfatların yaradılması.

- Şəhər nəqliyyatının normal fəaliyyətinin təmin olunması. Ucqar məhəllələrə yeni marşrutların açılması.

- Yerli televiziya verilişlərinin bərpası.

- Şəhərin arxitekturasının qorunması.

- Fərdi evlərin və müəssisələrin qarşısında bağçaların salınması.

- Fəaliyyəti dayandırılmış istehsal müəssisələrinin yenidən işə salınması.

- Uşaq meydançalarının yaradılması.

- Bələdiyyə üzvlərinə kömək məqsədilə məhəllə komitələrinin yaradılması.

- İdmanın inkişafına kömək göstərilməsi.

- Gənclərin asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün mədəni və kütləvi tədbirlərin keçirilməsi.

КЪИСАЯР

ЯРАН ДИДЕ

■ Эл алахъзавай тазиятдин квалле 45 йиса авай са суса вирибурун фикир желбнавай. Ара датана вичин яран дидекай яганатар ийизвай ада.

- Цихъ биргендрей вич! Зи чандихъни тандихъ тазавачир чка кумач, анжах ам кланч! хъиз я. Начагвал вучтин кар ятла чир хъайиди туш малкамутдиз. Къена хъайитлани чандилай алатдач хъи, гурбагур!

Вичихъ яб акалзавайбур мадни пара хъунихъ ам шанкьуна гъатзавай. Сивик квай звер вуч тир дишегълидин:

- Руфуна хъар авай зиндикъ! Я тух жериди туш, яни артух. Кертгедилай хкардна кланзавай вахт я. Хъалаш хъиз хъана квачерик акатзава цангур. Вилералди шумудни са хтул, шул акунва, къе-пака птулни аквада, ятлани дуьньядилай гъил къачуз кланзавач адаз. Яллагъ ам техквердиз фий! Ял къурай адан!

Дишегълирикай сада жузуна:

- Я свас, шумуд яшар я ви къаридин?

- 100 йис къван я кусафтардин.

Са масада жузуна:

- Ваз вучиз къван таклан я къари?

Ам гъакъван пис яни мегер?

- Хъсанди тиртла, зи пили къенвайни?

И члавуз къакъбан буйдин рехи кас къенез гъахъна. Сада кушкшудалди лагъана:

- Секин хъухъ, им къаридин хва я, ван атайтла къал къачуди. Анжах суса вирибуруз ван къведайвал хълагъна:

- Хвани адакай бизарди я. Къариди адан чан туьтуьниз гъанвайди я. "Ви таяр-туьшер фадлай а дуьньядиз фенва, бес вун мус фида?" - лугъузвайди я ада дидедиз.

И гафар ван хъанатлани, касди кваз къунач.

- Куь чка дар ийизвани къариди? Вуч кланзава кез адавай? - жузуна са яшлу папа.

- Бес дар ийизвачни? Квалле са къуьзуь къун гъамиша вилин къаншарда хъайила хуш къведани ваз? Вилер хер жезвайди йе!

- Уьмуьр Аллагъди гузвайвал, Аллагъдини вахузвайди я. Куьне къари чан алаз суруз ялзава хъи, - хъел кваз лагъана гъа папа.

- Квехъ галаз рекъе физвачни къари?

- жузуна маса дишегълиди.

- Рекъе тефир ихтир авани адаз? Сив гуддайди йе, рекъе тефейла!

Кваллиз гъахъай адан къаридиз и гафар ван хъанатлани, дишегълиди кваз къунач. Фена гъа вичин сусан къилив, халичадал ашукъна. Суса вичин тийш-пйуз какурна. Къариди и кар къатунна, амма мадни кваз къунач.

Са герендилай къаридиз ашукънавай чкадилай къарагъиз клан хъайила,

суса адан далудихъ геляна. Са тинмил амай, ам чинихъди ярх жез. Гужуналди вич хвена ада. И кар заз ва зи къвалав гвай дишегълидизни акуна. Къариди вичин сусахъ элкъвена килигъайла адан вилер акуна заз: къилий-къилди гъамдив ацанвай абур. "Ваз завай вуч кланзава?" - суалзавай а гъамлу вилери.

Са герендилай свасни къари хъфена. Гила вири абурукай рахазвай. Пуд хцинни вад рушан диде тир къаридин са рушни авай дишегълирин арада.

- Сусаз жуван диде усалардай ихтир вучиз гузвайди я вуна? - хъел кваз жузуна са папа.

- Бес вучда? Тахъайтла къал акъатда эхир.

- Веледри нубатдалди хуьрай ман диде.

- Анжах вичин квалле яшамин жез кланзава адаз. Тахъайтла чна хуьз тир ам. - Ахпа явашдиз хълагъна. - Пака вичин сусарини вичихъ галаз гъа ихътин рафтарвилер ийидайди я...

Дидеяр тир ашукънавайбур. Гъавилляй риклер тлар хъанвай вирибурун. Садбуру ван алаз, муькуьбуру явашдаказ гададинни сусан дуван ийизвай. Зи риклел Кцлара хъайи са къиса хтана. Шитидини Фитидин къиса. Шити Шагъбаладин, Фити адан папан, Фатиматан лаклаб тир. Кцларвийри негъ авунай абур. Фити фу чраз хърак ашукъайла, Шитидин дидекай гъибетар авун тир абурун кеспи. Садавни кар гвачир, са пипле ашукъна гуьлуьтар храз йифер-къар акъудзавай малайик хътин къаридикай рахшандар ийизва лугъуз вирибуруз такландай абур. Я Шити, Я Фити, яни къари аламач дуьньядал, анжах лаклабар гъелени ама...

ГЪАЛИМАТ

■ И къиса заз Яргун хуьруьн агъ-сакъалривай ван хъайиди я. Аял члавуз ван хъайибур къедалди зи вилерикай карагъава.

Асклан буйдин, яхун, тифрикъ Ферзалидин бахтунни атланвай. Адаз къакъбан буйдин, тарам ва акуьллу свас гъанвай. Гъалимат тир а сусан твар. Тахай диде-ди хвена чъехи авур Гъалиматаз гуьлуьн квал хандин дараматар хъиз аквадай. Ам и кваллиз атай къалай ина гъар са къуни мишвилляй реклв гузвай. Кваллик-къак гелкъведай, хизандихъ галаз рекъе фидай суса эрекъ хъунал рикл алай, туькьуьл мез авай, вилерал квенк-Ивер алай, фад-фад къапарай акъатдай Ферзалидин чуру краризни таб гузвай. Ламра ктуру яна женнетдиз аватай Ферзалидикай, адал гъалтай "малайик" дикай ихтилатзавай хуьруьнвийри. "Гила Ферзалиди вичин тлул дегишун герек я", - лугъуз веревирдерни ийидай абуру. Ингъе хесет ивидив атана чандив хкатда

лугъуда бубайри.

Свас гъайи са гъафтедилай хуьруьз Ферзалиди вичин паб гатазва лагъай ванер чклана. Чалахъ хъанач садбур. Сусан язух чуьгуна абуру. Гуьгуьнлай Ферзалиди вичин паб гатун адетдин кардай къабулна хуьруьнвийри. Анжах абур са карди мягътеларнавай: асклан, яхун, кларабдин гъал хътин Ферзалиди пагъливан хътин свас яраб гъикл гатазвайтла?

Ферзалидиз лагъайтла, вичи чъехи гуьнар къалурзавайди хъиз жедай. Иналанал вичи паб гъикл гатазватла ихтилатиз лавгъавалини ийидай. "Чан хва, вуна акъван иер, акъван акуьллу свас вучиз гатазва?" - лугъуз жузун-качузунардай дишегълири кирс жавабар вугудай ада: "Вердишарзавайди я за ам!" "Пис хесетар ква тахъуй адахъ?" "Ваь, гатайла шехъдач, кафирдин руш". "Тлар жедайвал гатазвач жеди вуна ам", - лагъана садра эрекъдин дустарикай сада Ферзалидиз. Гъа и гафар Ферзалидиз багъна хъана. Гъар гъилера эрекъ хъвана хтайла, ам сусал гъавалат жедай. Твал ягъз адан жендек вили ийидай касди. Гъа икл, паб гатадай Ферзалиди вири хуьруьз машгур хъанай.

Садра къунширий вилералди аламатдин кар акуна. Гъалимата салаз гъахъай хъб цавуз хкажна усунилай анихъ гадарна. На лугъуди, ада къуна гадарайди нуькл тир.

И хабар гъасятда хуьруьз чклана. Чалахъ тахъай жегъилриз и кар чпин вилералди акъаз клан тир. Гъавилляй абуру Ферзалидин салаз са хъб ахъайна, чеб чуьнуьх хъана. Са чвалалай салаз экъечлай Гъалимата а хебни къуна усунилай гадарайла, жегъилар къах хъана. Абуру и хабар Гъалиматан гуьлуьв агакъарна.

- Я кьейи хва, ваз хабар яни, ви папа гъер къамал хкажзава.

Чалахъ хъанач Ферзали. Къаз къунач ада и гафар. "Вичихъ къил хкажна зи чиниз килигдай жуьрэтлувал авачир Гъалиматалай ихътин гуьнар алакъдани?" - рахшандна ада.

Азим йикъар алатнавай. Садра нянихъ вичин дустарни галаз кваллиз хтай Ферзали папахъ къекъез салаз экъечайла, кас пагъ атлана амуькна. Гъалимата салаз гъахънавай къуншидин дана цавуз хкажна, усунилай гадарна. Ам айвандихъ хтайла Ферзалиди лалаклди хъиз жузуна:

- Я п-паб, им вуч-ч-тин кар я? Вуна а чъехи дана гъикл хкажна?

Гъалимата садлагъана гуьлуьн къамалай къуна ам чилел гъалчна:

- Иней, икл!

Ахпа ада хъел кваз лагъана:

- Мад гъилера эрекъ хъвана хтайтла, зал тлуь эцигайтла, за вунни усунилай гадарда.

Икл лагъана свас кваллиз гъахъна.

Бахтунай хъиз Ферзали чуьхвенвай сарал аватнай. Ятлани дустари ам гужуналди къвачел ахкъалдарна.

Гъа чвалалай Ферзалиди эрекъ тергна, мад садрани адан Гъалиматал гъил фенач, - лугъуда яргунвийри.

ПЕПЕ

■ Къве юкл алай къакъбан буйдин, гъяркъуь къуьнерин, расу чларарин и жегъил заз и квалле са шумудра акунай. Пагъливандин ушар авай Жаруллагъахъ. Къекъведайла, чъехи са къвал юзаввай хъиз жедай ваз. Са министрдин чан хуьдайди тир и къанни вад яшарин, шумал квалубдин гада. Гъа касди Набранда эцигнавай пачагъдин квалер хътин дараматдал къил чуьган патал фад-фад къведай иниз. Гъикл ятлани, къуншидал яшамин жезвай, чъехи жендек авай Умаравни адан гъевчи буйдин, яхун папав-Магъидив агатна ам.

Набранда Умарни Магъи тийижир кас бажагъат жеди. Умар балугъчи хъиз инриз сейли я. Ара-ара луьткъведа аваз гуьлуьв акъатиз балугъар къаз, вичин хизан хуьда ада. Умун къилихрин, секин инсан я Умар. Уьмуьрда са касдин хатурдихъни хкурайди туш ада. Магъи лагъайтла, адан акси я. Цай-ялав я и дишегъли, адан рахунрилай краралди вири векъибур я. Магъиди са бязибур хъиз рикле са затл аваз мецел маса затл гъидач. Гаф атай чкадал, чинал лугъуда. Я вичи таб рахадач, я масадан тапарар эхиз алакъдач. Гъавилляй вил ягъида хуьруьнвийри адакай. Тек са юкъван мектеб акъалтарнаватлани, гъиле институтдин диплом авай гъафбурулай савадлу я Магъи. Экуьн яралай къуланфералди къвачел алай и дишегълиди ктаб, газет клелдай мажални жагъурда. Мугъман авачир са югъни авач и хизандихъ. Хачмазай, Къубадай, Кцларай, Къвепеледай, Угъуздай, Сумгайтдай, Бакудай, Москвадай ва

маса чкайрай гъаф инсанар къведа и кваллиз, вирини хъсандиз къабулда, суфра гъамиша ахъа яз жеда абурун. Садра и кваллиз илифайбуру уьмуьр тирвал ина тлуьр фу рикелай ракъурдач. Иллаки Мединадин ихтилатри ялда парабур. Адан ихтилатрин квенкни лезгийр я, гуьгъни. Дамаха ада хайи халкъдал, адан члалал, адетрал, ашукъункъарагъунал. Са бязи алимрилайни хъсандиз чиде адаз чи тарихар.

И муьквара набранви дустарин къилив фена чун. Магъиди хуьурез-хуьурез лагъана:

- Хуп! хъсан хъана куьн атана! Къе Умаран туруниз къизил балугъ аватнава. Къизил балугъ тек нез жени?

Са геренда суфра ахъа хъана.

- Нуш хуьрай, - лагъана Магъиди чаз тлуьн теклифна. Дадлуда къван вуч тир балугъдин! Суфрадал мадни хуьрекар алай, вири балугъдикай чранвайбур тир: салат, дулма, котлетар.

Ахпа ширин ихтилатрал илигна, лезги макъамрихъ яб акална чна.

Пака нянлиз чун рекъе гъатиз гъазур хъайи вахтунда Жаруллагъ вич хътин чъехи жендекдин къве гадани галаз къенез гъахъна.

- Магъи баха, ибур зи дустар я: Мардахайни Алексей. Чун исятда хъфизвайди я, амма аватла чай хъвадай чна.

- Вув, аватла вуч лагъай члал я, исятда чайни гуда за кез, фуни, чан жуванди, - лагъана Магъиди.

Гадайри фу тлуьна куьтагъайдалай къулухъ Магъиди жузун-качузун авуна:

- Жаруллагъ, вуна мехберар вучиз ийизвач?

- Са ферлу руш ава къван?

- Ак! вучиз лугъузва вуна? Иер, акуьллу лезги рушар тлимил авани?

- Лезги рушар? Са гъам тир кимиди.

Вуж кландатлани хуьрай, анжах лезги тахуьрай.

И гафар зарафатдай къуна чна.

Магъиди суьгъбетдилай гъил къачунач:

- Дидедиз лагъ, са хъсан лезги руш жагъуррай ваз.

Гадади хъел кваз жаваб вугана:

- Дидеди жагъурнавай ман са лезги руш. Я пек алуклиз чидачир, я рахаз.

Бегъембур туш чи рушар. Зун садрани лезги рушал эвлемини жедач.

Чина силле акъурди хъиз хъана чаз.

Магъи къудгъунна къарагъна. Адан хци ван кваллиз чклана:

- Къарагъ къвачел!

Жаруллагъан пагъ атлана. Ада вичивич квадарна. Магъидин ван и гъилера лап векъиз акъатна:

- Зун нив я?

Жаруллагъ къвачел къарагъна.

- Зав гице жуван тапанчи!

Магъиди и гафар акл лагъана хъи, Жаруллагъа гъасятда вичин тапанчи адав вугана.

Магъиди тапанчи адал туькьурна лагъана:

- Исятда ви пемпе цавуз акъудда за!

Гада пал хъиз хъанвай. Адан дустарин рангарни атланвай. Магъидин хизанни, чунни вучдатла тийижиз амай.

Эхирни Умара лагъана:

- Вахъ вуч хъанва, я руш? Чи къил баладик кутаз кланзава ни ваз?

- Гуьлле гуда за адаз, къуй чи арадай са алтах кими хуьрай, - хъел кваз лагъана Магъиди. Дишегъли хъиле кузвай. - Вуна лезгидин квалле лезгидиз экъуьгъда ман! Ваз жуван дустарикай хъайитлани регъуь хъаначни? Абуру гъич чпин халкъдикай икл хай рахадани?

Эхирни зурзаввай ванцелди лагъана Жаруллагъа:

- Магъи баха, са гъалат! авуна за, мад туба хуьрай.

Анжах Магъиди тапанчи гададилай алуднач. Эхирни Жаруллагъ Магъидин къвачерихъ ярх хъана шехъна. Пагъливан хътин гада и гъевчи, яхун дишегълидин вилик акъван ажуз акъазвай хъи!

Магъидивай эхиз хъанач:

-Къарагъ къвачел, итим тушни вун?

Жаруллагъ къвачел къарагъна.

Пагъливандин суй авайтлани пепедиз ушар тир ам. Магъи лагъайтла, дагъ тир, халисан дагъ. Ада тапанчи гададив вахкана лагъана:

-Мад садрани зи вилериз тахкурай вун!

Пепеди чилел аватнавай тапанчи къахчуна дустарни галаз къецел цъехна.

Магъидихъ къекъез фена чун. Сала, са хелвет пипле векъерал ярх хъанвай ам. Чун акурла агъ чуьгуна ада:

-Я вахар-дидеяр, ихътин алчахар дуьньядиз ни гъизвайди я?

Четин суал тир. Жаваб жагъуриз тежедай суал.

СТХАЯР

И стхайрин халуди - къецепатан члаларин пешкар стIурви Руслан Шихмурадова Кремлда М.С.Горбачован переводчиквиле кIвалахнай...

■ Зи ихтилат кве лезги жегийдидай, кве стхадикай, кве кIеви дустуникай я. Чеб лезги хуналди дамахзавай Илгьам ва Рауф Шихсаидоврин сихил КцIар райондин СтIуррин хуьрай я. Абурун буба Агъа Шихсаидов Азербайжандин Политтехнический Университетдин муаллим я. Ам илимрин кандидат я. Дидеди - Земфира Шагьмурадовади юкьван мектебда урус чIаланни эдебиятдин тарсар гузва. И тавази диде-бубадин веледрини юкьван мектеб акалIТарайдалай кьулухъ кIелун даваруниз майилвал кьалурна. Илгьам Политтехнический Университет яру дипломдалди акалIТарна. Ингилис чIал хьсандиз чизвай жегийл Делта - НЕС фирмадин переводчиквиле кьабулна. Алай чIавуз ада Сальян-ОИЛ нафтIарин фирмада кIвалахзава.

И мукьвара Норвегиядай хтай Илгьам мукьвакьилийри чIехи шадвилелди кьаршиламишна. Ам кьецепатан ульквейра крарихъ гелкьезвай чIавуз адан хва дуйньядиз атана. Илгьаман гьвечи стха Рауф лагьайтIа, исятда Францияда яшамин жезва. Ингилис, француз, туьрк чIалар хьсандиз чизвай Рауфа Азербайжандин Медицинадин Университетдин стоматологиядин факультет акалIТарна. Са кьадар вахтунда аялрин поликлиникада кIвалахай ам, гуйгьуйнай вичин чирвилер артухарун патал кьецепатан улькведиз фена. Кьуд лагьайтIа ис я ам стоматологиядин хирургиядин хилехъ галаз машгьул яз. Ватандай яргьариз акалIТарна Рауф виридалайни гзаф лезги чIалалди рахунихъ машгьул жезва. Чпиз гзаф чIалар чизвай стхайри сад-садаз хайи чIалалди чарар кьхьда. Парижда иер рушар гзаф аватлани. Рауфан рикIи лезги руш кьунва. "Кьегьал хва халудал кьведа" лугьуда бубайри. Вахтсуз вичин дуйньядиз дегишардай, гзаф чIалар чидай кас хьиз са береда Кремлда М.С.Горбачован переводчиквиле кIвалахай, МГИМО-да Азербайжандин гилан президент Илгьам Алиевахъ галаз санал кIелай Руслан Шихмурадован хтулрин амаларни крар рикIивайни бубайрин мисалдив кьазвайбур я. Ихътин рухвайри чахъ луварар кутуда. Куь ванер мадни гурлубур, куь агалкьунар мадни зурбабур хьурай, лезги стхайр!

Нева АЙДЕМИРОВА,
журналист.

"ЗИ ХАЙИ ЭЛ"

ВАН АБУНА

■ Играм редакция! Жув кьелемэгьли яз, завай кьхин тавуна акьвазиз хьанач. Гьиссер ва фикиррини секинвал ганач аз. Гьиссер авачир яратмишунар кIахаз кьул авахъ тийизвай регъв хьиз я. Амма гьиссер ва фикирар гьихътинбур ятIа, гьадални кар ала. И жигьетдай чи кьелемэгьли С.Керимовадин яратмишунри-кай са кве гаф лугьуз кIанзава. КIелдайбурк руьгь кутазвай, Ватандизни хайи чилиз вафалувилини кьакьан гьиссер бахшзавай адан поэзия ва проза гьар са лезгидиз кIани я. Ингье адан мад са агалкьун...

И мукьвара са межлисда авай зун. Дуйньядин шумудни са улькведа яшамин жезвай, чпихъ пулунин мумкинвилер авай лезгиарни атанвай аниз. Вирида сад хьиз, чIуькьни тавуна, гьейранвилелди "Зи хайи эл" фильмдиз килигзавай. Шагьдагьдин лацу кукIушар, Лацарин и рагалай а рагал хкадарзавай чарчарар, Самур вацIунни КцIар вацIун кьере эКIа хьанвай хуьрер, кьацу тамар, ргзавай булахар акур, лезги мелеринни мехьерини гьава чпихъ галукьай, хайи чIалалди гузвай баянрихъ яб акалай абур инагар чпин диде-бубаяр, вахар-стхайр, мукьва-кьилийбур яшамин жезвай лезги чилер тирдан, халкьдихъ икьван кьадим адетар авайдан чIалахъ жезвачир. Абуру сад-садаз лугьузвай: "Швейцариядин, Анталиядин, Крымдин чилерилейни иер я чи чилер." Ахпа чпич-чпиз кушкьузвай: "Бес чна вучиз алахъунар ийизвач чи хайи чил, хайи эл патал?"

Эхъ, им гзаф эсерлу фильм тир. Авторди хайи чилин пейзажар кьалурунихъ галаз сад хьиз и чилин ва халкьдин патяхъай вичин рикIин, руьгьдин секинвал чIурна Ватандин таьсибвал чIугвазвай. Ада фильмдин такьатралди Ватанни инсан гьикьван мукьва ийизвай. Заз гьарайна лугьуз кIанзавай: "Чинеба ваь, ван алаз жузуз куьне квевай: За жуван эл паталди вуч авунва?"

Са гафуналди, "Зи хайи эл" фильмди кIанз-такIанз вичин ватандикай фагьум-фикир ийиз мажбурзава гьар са лезги. Чи руьгь, чи чIал, чи адетар хуьзвай, абур вилик тухун, гележег несилрал агакьарун патал галатун тийижиз, гьакьисагьвилелди зегьмет чIугвазвай "Зи хайи эл" фильмдин автордиз халкьдин патай баркалла кьезва. Гзаф кьиметлу ктабар кьхизвай, пуд чIалалди газет акьудзавай, "Дем", "Лезги-манийрин няни" хьтин мярекатар квиле тухуналди ара даIлана хайи халкьдин руьгь хуьз алахъзавай адиз рикIин сидкьидай чандин сагьвал ва яратмишунрин рекььяй чIехи агалкьунар тIалабзава чна.

Межлум ФЕРЗАЛИЕВ,
КцIар шегьер.

Гаф адан кьадир чидай
касдиз лагь
Лезги халкьдин мисал.

АЯМДИВ КЪАДАЙВАЛ

■ Гьар садаз чизва хьи, алай аямдин шартIара инсанди лап тежер кьадар жуьреба-жуьре чирвилер, малуматар кьабулзава, абур адал сел хьиз кьвазва. ГьакI тирвилей илимрин, гьабурукай яз чIалан илимдин менфятлу ва гуж агакьдай сергьатар тайинарун регьят жедач, акси яз, кьвердавай мадни четин жеда. Вучиз лагьайтIа жемиятда и ва я маса чирвилерин, вердишвилерин, алакьунрин кьиметлувал ва метлеб дегиш жезва.

Ихътин са мисал. 30-40 ийис инлай вилик хуралай ва кьхена гьисабар гьялуниз ва гьисабунрихъ галаз алакьалу тир вердишвилериз чIехи метлеб гузвай. Алай вахтунда гьисабар кьилиз акьудун машинрин кар хьанва. Гьелбетда, им инсанриз гьисабунар кьун герек амач, лазим хкведач лагьай чIал туш, ятIани ихътин алакьунар ва вердишвилер вилик физ герекзамач.

Гьа ихътин мисал чIал чирунизни талукьариз жеда. Алай аямда компьютерди гьар са инсандиз гьам хайи чIал, гьамни маса чIалар чирдай мумкинвилер гузва. Гила кьачун чна лезги чIал чирунин месэла. Дуйньядин гьар гьи улькведа хьайитIани, гьар са инсанди компьютердин куьмекдалди лезги чIал чирун патал кутугай алфавит ва программа туькIурна кIанзава. АкI авуна кIанда хьи, цийи такьатри вири миллетрин векилриз лезги чIал чирдай мумкинвал гурай. И рекььяй захъ жуван фикирар ава ва за а фикирар "Самур"ди тешкилзавай конференцидал ачухарда. ИкI тирвилей тедбирда компьютердай хьсандиз кьил акьудзавай ксарини иштирак авун чарасуз я. Чна чIалан алимрихъ галаз санал цийи техникадин куьмекдалди лезги чIал мадни хьсандиз чирунин рекьерикай фагьумна кIанзава.

Нифтали МАМЕДАЛИЕВ,
КцIар шегьер.

ДУВУЛРИ- ХЪАЙ АТIУН ТАВУРАЙ

Играм "Самур"! И кьилей лугьун хьи, лезги чIалаз талукьарнавай конференция гилан аямда гзаф важиблу тир виридалайни хьсан тедбиррикай я. Дидед чIал, литература ва тарих чирун, хайи адетар, кьанунар квиле тухун гьар са халкьдин буржи я. Анжах жуван миллетдин руьгьдин дувулрихъай атIанвай инсанди и кьайдайрал амал ийидач, ада вичин руьгьдин ва ахлакьдин лишанар квадарда. Кьуй са лезгини руьгьдин дувулрихъай атIун тавурай.

Гьар са касдиз чир хьунухъ герек я: руьгьдин дувулрин жергеда сад лагьай чка чIала кьвазва. ЧIал гьар са инсандин рикIин куьле я. А куьле гьикьван мягькемди хьайитIа, халкьни гьакьван яргьалди яшамин жеда. Чи халкьдик дегъ чIаварилай жуван чIалаз, халкьдиз, Ватандиз ва хизандиз вафалу хьун, ана инсанвилдин, гьуьрметдин, чIехиди-гьвечиди чир хьунин рафтарвилер тешкилун, кьуьзуь хьанвай диде-бубадин кьайгьударвал авун, лезги тIвар миьхьидаказ хуьн - и хьсан, герек, чарасуз лишанар гьар садак хьун патал тайин тир адетар, кьайдаяр ава. Гьавилей чна и адетарни кьайдаяр хвена, вилик тухвана кIанзава.

За фагьумзавайвал, конференцидал тек са чIалан месэлайрикай ваь, гьа ихътин месэлайрикайни рахана кIанзава. Анал лагьана кIанзава хьи, лап дегъ заманайрилай лезгийри хайи чIал аманат хьиз хвена, вилик тухвана, кьени ва фасагьатлу авуна. Нетижда хайи чIалани халкьдиз тайин тир зурба кьуллугъ авуна. ЧIала халкь са мецел гьана, лезгийрик инсанитивдиз кьадай кьилихар, амалар, хесетар кутуна, герек тирла вири халкь санал кьудратлувилелди душманриз сенгер авуна. ЧIала чаз гележегдани икI кьуллугъ авун атал, чна ам хвена кIанзава.

Аслан ЖАМАЛОВ,
Дагьустан Республикадин
Дербент шегьер.

ЧАРАР

ЧIАЛАЗ ТАЛУКЪАРНАВАЙ КОНФЕРЕНЦИЯДИХЪ ГАЛАЗ АЛАКЪАЛУ ЯЗ
РЕДАКЦИЯДИ 200-ДАЛАЙ ВИНИЗ ЧАРАР КЪАЧУНВА.

РЕКЪЕР ГЗАФ АВА

■ Хайи чIал рикIий кIан хьуну зун и рекььяй университетда чирвилер кьачунихъ ялна. Юкьван мектебда лезги чIалан тарсар хьсандиз чирнатIани, адан мублагьвални фасагьатлувал за гила кьатIунзава. Лезги чIалан мумкинвилер: гафарин иервал, хчивал, эсерлувал, адахъ авай кьуват кьатIунин патал цIуд ийсни тIимил я. ЧIалахъ тамарзувилдин гьиссер мадни мягькемарун патал шумудни са ийсар кIанда. "Самур" газетдин чинрай лезги чIалаз талукьарнавай конференция квиле тухуникай макъалаяр кIелайла захъ цийи килелай руьгь акатна. "Алай вахтунда чи виридалайни важиблу кIвалах дидед чIал хуьн, вилик тухун ва гележег несилрал агакьарун я" лагьана фагьумна за. Зи фикирдалди, чахъ дидед чIал хуьдай рекьер гзаф ава. Конференцидал гаф ганайтIа, заз гьа и рекьерикай рахаз кIан тир.

Эхиримжи йисара чи чIалан алимрин илимдин кIвалахар себеб яз, лезги чIалан лексика, фонетика, фразеология, синтаксис, нугьатар ва маса махсус хилер дериндай ахтармишнава, абуруз талукъ ктабар чап хьанва. Амма вири месэлаяр гьялиз хьанвач. Орфографиядин, орфоэпиядин, стилрин ва маса месэлаяр геьгеншидиз ахтармиш тавунин нетижда дидед чIалан муаллимар са кьадар четинвилер гьалтзава. Гилани литературный чIал нормаламиш хьана куьтягъ хьанвач, гафарин ма-на ачухарзавай, гафар арадал атайвал тайинарзавай гафарганар авач. Гьавилей юкьван мектебра хайи чIалан тарсар гузвай муаллимри лезги чIалаз хас тир орфоэпиядин, методикадин адетар хуьн, чIалан хчивилел, халкьдин медин яратмишунрал аялрин фикир рикI алаз желб авун, абуруз чирвал гудай халкьдин чешнелу кьайдайрал амал авун чарасуз я.

Мад са месэла. Чпин чирвилдин дережа тамам тахун, кьайгьусузвал себеб яз, дидед чIалан ва литературдин са бязи муаллимри лезги литературный чIалан кьайдайрал амал ийизвач, нетижда аялрин сиве программадин тIалабунрив такьазвай нугьатдин чIал гьатзава.

Чи чIалан пешекарри тухвай ахтармишунри кьалурзава хьи, саки 40 процентдив агакьна тербиядинни чирвилдин дережа ачухарзавай лезги гафарикай халкьди менфят кьачузвач, 60 процентдин агакьна аялриз ва жегьилриз са кьадар мана эсиллагъ чизвач. Нетижда гьихътинди ятIа виридаз аквазва. Гьавилей геж тавуна алимри чпин гаф лугьун ва тербиячийри чIалаз мукьуфдивди фикир гун лазим кьезва.

Са шакни авачиз, вири и месэлайриз герек тирвал фикир гуни хайи чIалан гьуьрмет мадни хкажда, акалIтзавай несилдик ватанпересвилдин гьиссер кутадай рекьер геьгеншарда.

Зи фикирдалди, конференцида винидихъ лагьай месэлайрикайни веревирдер авуна кIанзава. И веревирдер нетижалуь бур хьун патал тедбирдиз са кьадар чIалан муаллимри, гьакIни гележегдин чIалан муаллимар яз гьисабзавай студентриз эверун герек я. Яшлубуруз хьиз, жегьилризни чир хьурай хьи, диде Ватан, хайи халкь, хуьр-кIвал кIан хьун, хайи чIал кIан хьунилай ва хуьнилай аслу я.

Сабина МАМЕДРЗАЕВА,
Дагьустандин Гьукьуматдин
Университетдин Бакудин филиалдин
IV курсунин студент.

ХЪСАНДИЗ ЧИРДА

■ Чна лезги чIал "гьикI чирзава?" ва "вуч чирзава?" лагьай суалри заз фадлай секинвал гузвач. Авайвал лагьайтIа, и суалриз жаваб гун регьят туш. Уьмуьрдин вири хилера реформаяр квиле физвай алай вахтунда мектебра чирвилер гунин кьайдаяр са акьван камилбур туширди, муаллимрин кIвалахдин нетижаяр агьузбур тирди виридаз ашкара я. Гьавилей и месэладин хчивал рикIелай алуд тавуна, за гьисабзава хьи, и карда чалай аслу тир себебарни гзаф ава. Вучиз ятIани чавай куьгьне кьайдайрилай элячIиз жезвач. Чаз чи чIал хуьз кIанзаватIа, аямдив кьадай цийи рекьер жагьурна кIанзава. Малум тирвал, "мектебда гузвай чирвилер алай аямда илим, техника ва меденият агакьнавай дережадиз акьудунин..." гьакьиндай цIуд йисара кьакьан трибунайрихъай авур эвер гунар, кьабулай кьван "кьиметлу" документар и рекььяй са жуьрединни гьакьикь крар арадал тагьана амукьна. Гьа и крар фикирда кьуна чIалаз талукьарнавай конференция квиле тухун генани важиблу я.

За фагьумзавайвал, и конференцида чIалан алимри, пешекарри, дидед чIалалди кьхизвай ксар иштирак авун чарасуз я. Кьуй иниз Дагьустанда, Урусатдин шегьерра ва Кьецепатан ульквейра яшамин жезвай лезги чIалан алимарни атуь. ГьакI хьайитIа, тедбирдин таьсирлувални артух жеда.

Чаз кьвердавай тестикъ жезва хьи, виридалайни кьилинди акалIтзавай несилдиз дидед чIал генани хьсандиз чирун я. И жигьетдай виликан йисара ахъайнавай гьалат-Ириз рехъ гана кIандач. Конференцида и гьалатIар арадай акьудуникай веревирдер авун чарасуз я.

Надир ЗАЛОВ,
"ОКИ" клиникадин хирург.

ПОЭЗИЯ ДИН ШИШІ

МЕГЪПАРА АГЪАЕВА

*Вичин сад лагъай шиш са шумуд
йис шлай вилик "Самур" газет-
да чан хъайи Дагъустандин Гьук-
матдин Университетдин Бакудин
филиалдин III курсунин студент*

*Мегъпара Агъаевади лезги литера-
турада тестикъ хьун патал ара
датІана алахъунар ийизва. Адан
къелем къвердавай хъи, ван мадни
гурлу жезва. Агъади хъи жезвил
шаирдин цийи шишрикай сад чан-
зава.*

ЯЛГЪУЗ РУШ

Мекъи йифиз, юргъар къвазвай,
Вун дидедиз хъанай руш.
Гъвечи, таза гъилерив на
Дуьньядикай къунай руш.

Бахтлу тир икІ атунихъди,
Хъуьрез вилер - къацу тир.
Вун дидеди къунай хурал,
Бици кард хъиз, лацу тир.

ЧкІайтІани ви хуш ванер
Вири хуьруз, убадиз,
Вун атунихъ са кІусни руш
Хвеша хъанач бубадиз.

Гатаз, ягъаз, чехи хъана,
Шехъна вилер - къацу тир.
Бубад зулум авуна хъи,
Ваз ялгъуз кард - лацу тир.

КІан хъанай хуш амалралди
Бахтар кІвачел къекъуьриз.
Алахънай вун бахтсузвилер
Шадвилериз элкъуьриз.

Амма кІани дустарини
Ракъурна вал харни сел.
Уьмуьрди ваз ганач аман,
Ви мураддин хана хел.

Ялгъуз я руш и дуьньяда,
Гъар марф къвайла хвешидай.
ГъалчІай йикъар кІан я адаз,
РикІ дердерив къежидай.

Лугъуда хъи, иер руш я,
Атир галай киферихъ.
Амма адан вилер къацу,
Тамарзлу я хъверерихъ.

Лугъуда хъи, мал-деветдин
ТукІуьрнава тахт адаз.
Дуьнья вири гайитІани,
КІан я анжах бахт адаз.

ГАФАЛАГ

эгъвел - къатадарун
эвекъарун - бурж вахкун
экуьнин гъед - Венера
экуь шуьтри - бежевий
эл атул - къил-къилелай фин
(аял хазвай дишегълидин)
элецІун - разомлетъ
элчуьхун (пешер элчуьхна) -
пилеш хьун
юрта фин - идти рысью
юрт квай балкІан - рысак
ягъв - дагъдин хев
ялтан кІарас - эфедра
ян (вуна заз ян лагъанач?) - вучиз
яргъияр - алаз-алачиз рахунар
яру рад - пищевод
яхул даллай - яргъи ихтилат
тендериг - коридор
хъалаш - чехи эчІел
цІангур - балдургъандин тувупІ
кІертІ - теле

ЗНАЕТЕ ЛИ ВЫ?

ЗВЕЗДНЫЙ МАЛЬЧИК

■ Найденный в Мексике легендарный череп звездного мальчика не дает покоя ученым. Еще в начале 1999 года американский профессор Ллойд Пай призвал специалистов сделать анализ находки и определить ее происхождение. Но никто не соглашался изучать реликвию. Специалисты говорили, что и так ясно, что перед ними просто череп дефективного ребенка.

В январе Пай прилетел из Америки в Лондон, чтобы там заняться исследованием черепа. Только что обнаружили его результаты, которые привели всех в изумление. Ученые говорят, что костная ткань принадлежит не человеку и вообще не земному существу.

70 лет назад мексиканская девочка забрела в пещеру, где обнаружила захоронение, в котором рядом со скелетом взрослого человека лежал скелет ребенка. От той находки до наших дней сохранился только череп. Ученые предполагают, что был обнаружен некий гибрид человека и инопланетянина. Древние легенды рассказывают, как божественное создание спускается с небес и оплодотворяет женщину, до того считавшуюся не способной к родам. Затем вся деревня коллективно воспитывает ребенка, за которым потом с небес опускается папаша и забирает его с собой. Пай убежден, что в его руках оказался череп именно такого звездного ребенка из древних сказаний.

Между тем исследования подтвердили, что мать ребенка была человеком, однако ядро ДНК, где содержится информация по отцовской линии, явно неземного происхождения. В конце концов Пай поместил образец костной ткани в концентрированную кислоту. Кусочек черепа звездного мальчика пролежал в кислоте целых десять недель, и с ним абсолютно ничего не случилось. Никто так и не может дать ответ, почему так произошло. Пай не унимается и хочет продолжить эксперименты.

СОСКУЧИЛИСЬ ПО СТЕНЕ

■ Результаты недавнего социологического опроса ошеломили всех. Оказывается, спустя 14 лет после объединения Германии 21% восточных немцев мечтают о восстановлении Берлинской стены. В западной части страны число желающих отделиться от своих восточных соседей еще выше - 41%. В ходе исследований выяснилось также, что 25% западных немцев никогда не были в восточных землях, а 65% западных и 57% восточных немцев не доверяют ни одной политической партии.

СА ШИКИЛДИКАЙ ИХТИЛАТ

И йикъара зун са танишдин кІвале мугъманвиле авай. Ина альбомдиз килигдайла, са шиклиди зи фикир вичихъди ялна. 1956-йисуз чІугунвай и шиклидай 6 кас хъуьрезвай чиниз. Юкъва авай касдив нефесдин алат тир фагот гвай. "Им вуж я?" - лагъана хабар къуна за. "Ам зи буба Гъажибуба Элифов, къвалав гвайбурни адан сенятдин дустар я. Абуру санал Гьукуматдин оркестрда маестро Ниязидихъ галаз санал кІвалахзавайди тир. Абуруз ругудаз санал квинтет яратмишна кІвалахиз кІан хъанай."

Гъажибуба Элифов 1921-йисуз Дагъустандин Филер хуьре дидедиз хъанай. Ина юкъван мектеб агалкъунралди акъалтІарнай ада. Гъеле аялзамаз харусенятдал, музыкадал гзаф рикІ алай адан. Адахъ музыкадин рекъий чирвилер къачудай ният авай. Анжах 1941-йисуз Ватандин Чехи дяве башламишна ва Гъажибуба 20-йиса аваз дядедиз фена. Дяведай саламатдиз хтай Гъажибуба гугъуьнай Бакудиз куьч хъана. Ам 27 яшда аваз Азербайжандин Гьукуматдин Консерваториядин нефесдин инструменрин факультетдиз къабул хъана. Консерватория акъалтІарна 33 йиса аваз Гъ.Элифова Азербайжандин Гьукуматдин симфонический оркестрда кІвалахиз эгечІна. 40 йисуз ара датІана кІвалахай Гъ.Элифоваз вичин сенятдин юдашрин арада чехи

гъуьрмет авай. Оркестрдахъ галаз санал шумудни са къецепатан уьлкведа гастролда хъайи ада, Азербайжандин харусенят гъамиша кукІушриз хкаждай.

Гъ.Элифоваз иер ван авай. Лезги халкъдин манияр мили ванцелди, рикІ алаз лугъудай ада. Тардай, пианоодай, кларнетдай, габойдай ва маса инструментарий устадвиледди макъмар ягъидай ада. Балетдал рикІ алай. Сеняткардин хтулрикай сад - Селминаз Салманова алай вахтунда Азербайжандин Гьукуматдин Опера ва Балет-

дин Театрда балерина я. Вичин уьмуьрдин эхиримжи йисара Гъ. Элифова Азербайжандин Гьукуматдин Опера ва Балетдин Театрдин оркестрда кІвалахнай. Ада гъакІни студентриз тарсар гузвай. Гъажибуба Элифов 1995-йисан 10 - апрелдиз рагъметдиз фена. 73 яшда аваз. И мили къилихрин, зегъметдал рикІ алай, бажарагълу инсан мукъва-къилийри, дустари гъамиша чехи гъуьрметдалди рикІел хкизва.

Роза ГЪАЖИМУРАДОВА.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ ФИЛЬМ

ДОКУМЕНТАЛЬНО
ПОД НАЗВАНИЕМ
«Мой край родной»

СЪЕМКИ ЕГО ПРОВОДИЛИСЬ
В ГУСАРСКОМ РАЙОНЕ В СЕЛАХ
ЛАЗА, НИЖНИЙ ЛЕГЕР, ИМАМКУЛИКЕНТ
И ЯРГУН. В ФИЛЬМЕ РАССКАЗЫВАЕТСЯ

О КУЛЬТУРЕ, БЫТЕ И ТРАДИЦИЯХ ЛЕЗГИН.

Подробная информация
по тел: 4-32-92-17, моб.: 320-74-05.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Ансамблю "Сувар" требуются профессиональные музыканты.
тел 432 92 17

По многочисленным просьбам наших читателей организуются курсы танцев "Лезгинки" для женщин в возрасте от 25 и выше.
тел 432 92 17

Клинике "Саххат" требуется санитарка.
тел 447 85 55

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбуат
проспекти, 529-й квартал,
Издательство "Азербайджан",
этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur@nm.ru
http://www.samur.info

Расчетный счет
26233080000
1-й Ясамальский филиал
ОУАБ г.Баку
код 200037
ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581
Тираж: 2000
Заказ:
Тел: 432-92-17,
(850) 320-74-05